

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
ADLİ TIP ANABİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE
CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VEYA
AZALTAN NEDENLERDEN YAŞ KÜÇÜKLÜĞÜ
KAPSAMINDA ADLİ RAPOR DÜZENLENEN
OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

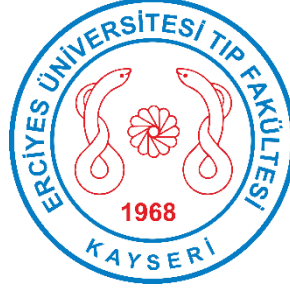
TIPTA UZMANLIK TEZİ

Dr. Yağmur ZENGİNER TOPDEMİR

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Haşim ASİL

KAYSERİ-2024

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
ADLİ TIP ANABİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE
CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VEYA
AZALTAN NEDENLERDEN YAŞ KÜÇÜKLÜĞÜ
KAPSAMINDA ADLİ RAPOR DÜZENLENEN
OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

TIPTA UZMANLIK TEZİ

Dr. Yağmur ZENGİNER TOPDEMİR

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Haşim ASİL

KAYSERİ-2024

TEŞEKKÜR

Uzmanlık eğitimim boyunca ihtiyaç duyduğum her alanda bilgi, tecrübe ve emeğini esirgemeyen kıymetli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Haşim ASİL'e,

Uzmanlık eğitimim boyunca değerli bilgilerini ve mesleki tecrübesini esirgemeyen, adli tıbbı sevdiren kıymetli hocam Prof. Dr. Çağlar ÖZDEMİR'e,

Bilgi ve deneyimleriyle en iyi şekilde rehberlik eden kıymetli hocam Öğ. Gör. Dr. Sedat SEVİÇİN'e,

Bilgi ve deneyimleri ile eğitimime katkıda bulunan Kayseri Adli Tıp Şube Müdürü Uzm. Dr. Hasan DİN'e ve şube müdürlüğünde görevli diğer uzman doktorları ile otopsi teknikerlerine,

Birlikte çalışmaktan çok keyif aldığım ve çalışma ortamımızı daha iyi hale getiren, aile fertlerimden biri kadar yakın ve samimi gördüğüm tüm asistan doktor arkadaşlarıma,

Uzmanlık eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyen, keyifli, huzurlu ve mutlu bir ortamda çalışmamı sağlayan Adli Tıp Anabilim Dalı çalışanlarımıza,

Beni bugünlere getiren ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli anneme, babama ve kardeşlerime,

Tez yazım dönemimde kendisine çoğu zaman yardımcı olamamama ve aile olarak nitelikli zaman geçirememize insanüstü anlayış gösteren, tez yazım sürecinde verdiği teknik destek ve motivasyon için sevgili ve çok kıymetli eşim Burak TOPDEMİR'e sonsuz minnetimi ve teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR VE SİMGELER	iv
TABLO LİSTESİ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	ii
1. GİRİŞ ve AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. CEZA SORUMLULUĞU	3
2.2 CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VE AZALTAN NEDENLER.....	4
2.2.1 Türk Ceza Kanunu'nda ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan nedenlerden yaş küçüklüğü	4
2.2.2 Oniki yaşını bitirmemiş çocuklar	4
2.2.3 12-15 yaşını bitirmemiş çocuklar	5
2.2.4 15-18 yaşını bitirmemiş çocuklar	6
2.2.5 Akıl hastalığı	6
2.2.6 Sağır ve dilsizlik	7
2.3 ÇOCUK KAVRAMI VE ÇOCUKLUK.....	7
2.4 ERGEN KAVRAMI VE ERGENLİK	8
2.5 SUÇ KAVRAMI.....	9
2.5.1 Suçun Unsurları	10
2.5.2 Suç Teorileri	11
2.5.3 Bireysel teori	11
2.5.4 Biyolojik Teori.....	12
2.5.5 Psikolojik Teori	12
2.5.6 Sosyal Teori	13
2.6 ÇOCUK SUÇLULUĞU VE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK	14
2.6.1 Türkiye'de ve Dünya Genelinde Suça Sürüklenen Çocuk.....	15
2.6.2 Çocukları Suça Sürükleyen Nedenler	18
2.6.3 Bireysel Nedenler	19

2.6.4 Ailesel Nedenler	20
2.6.5 Çevresel Nedenler	21
2.6.6 Mükerrer çocuk suçluluğu.....	22
3.GEREÇ VE YÖNTEM	23
3.1. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ	23
3.2. ARAŞTIRMA GRUBU	23
3.3. ARAŞTIRMANIN YERİ VE ŞEKLİ	23
3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLILIĞI	24
4. BULGULAR.....	25
5.TARTIŞMA.....	44
6.SONUÇ.....	50
KAYNAKÇA.....	53
TEZ ONAY SAYFASI	60

KISALTMALAR VE SİMGELER

TCK	: Türk Ceza Kanunu
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: United Nations Children's Fund
SSÇ	: Suça Sürüklenen Çocuk
DEHB	: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Geliş nedeni ve cinsiyete göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2023	16
Tablo 2. Ceza infaz kurumuna girdiği andaki yaş grubuna göre yıl içinde giren hükümlüler..	18
Tablo 3. Olguların başvuru yıllarına göre dağılımı	25
Tablo 4.Olguların ikamet yerine göre dağılımı	26
Tablo 5. Olguların yıllara göre dağılımı.....	26
Tablo 6. Olguların ailede göç, olay tarihli yaş, cinsiyet, tekrarlayan suç, eğitim durumu, eğitim düzeyi ve çalışma durumuna göre dağılımı.....	28
Tablo 7. Olguların ailelerindeki çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk olmasına göre dağılımı	29
Tablo 8. Sigara, alkol, madde kullanım oranları.....	30
Tablo 9. Olguların psikiyatri başvuru öyküsü, psikiyatrik tanı ve psikiyatrik ilaç kullanım öyküsüne göre dağılımı	30
Tablo 10. 12-14 yaş grubu olguların rapor sonuçlarına göre dağılımı	31
Tablo 11. 15-17 yaş grubu olguların rapor sonuçlarına göre dağılımı	32
Tablo 12. Suç türü, cezai sorumluluk, rapor talep eden kurum, zeka düzeyi	33
Tablo 13. Olguların cinsiyete ve sürüklenilen suç türlerine göre dağılımı.....	33
Tablo 14. Olguların yaş grubu ve sürüklenilen suç türüne göre dağılımı	34
Tablo 15. Olguların eğitim durumu ve suç türüne göre dağılımı.....	35
Tablo 16. Olguların çalışma durumu ve suç türüne göre dağılımı.....	35
Tablo 17. Olguların yaşadığı yerleşim birimi (şehir merkezi ve şehir merkezi dışı) ile suç türüne göre dağılımı.....	36
Tablo 18. Olguların aile yapısı ve sürüklenilen suç türüne göre dağılımı	37
Tablo 19. Ailede suç öyküsü olması durumunun sürüklenilen suç türüne göre dağılımı	38
Tablo 20. Olguların tekrar suça sürüklenme durumlarının sürüklendikleri suç türlerine göre dağılımı.....	38
Tablo 21. Alkol kullanımının suç türüne göre dağılımı	39
Tablo 22. Sigara kullanımının suç türüne göre dağılımı.....	39
Tablo 23. Olguların bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenme durumlarının sürüklenen suç türüne göre dağılımı	40
Tablo 24. Olay öncesi psikiyatri başvuru öyküsü ile sürüklenilen suç türünün dağılımı.....	41
Tablo 25. Olguların anne baba beraberlik durumuna göre sürüklenilen suç türüne dağılımı	42
Tablo 26. 12-14 yaş grubu olgularında ceza sorumluluk ile sürüklenilen suç türünün dağılımı	42
Tablo 27. Olguların tekrar suça sürüklenme ile yaş grupları arasındaki dağılımı	43

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada ceza sorumluluğu değerlendirilmesi amacıyla gönderilen çocuk olguların sosyodemografik, ailesel ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi, suça sürüklenmelerinde etkili olan risk faktörlerinin belirlenmesi ve alınacak önlemlerin belirlenmesine veri sağlamak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Erciyes Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına 01.01.2014 – 31.12.2023 tarihleri arasında başvuran ve ceza sorumluluğu değerlendirilmesi istenilen olguların adli tıbbi kayıtları retrospektif olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 29 programına aktarılarak Shapiro-Wilk, Fisher'in kesin testi ve Ki-kare analiz yöntemleri ile istatistiksel açıdan değerlendirildi. Değişkenlerin anlamlılığı $p<0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya 47 olgu dahil edildi. Olguların %87,2'sini erkek, %12,8'i kız çocuğu, %78,7'si 12-14 yaş aralığında, %21,3'ü 15-17 yaş aralığında, %53,2'sinin ilk suçu olduğu, %57,5'inin tek başına suça sürüklendiği, %44,7'sinin bir işte çalıştığı, ilk sırada sürüklenilen suçun %42,6 ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar olduğu, %57,4'ünün sürüklendiği fiille ilgili ceza sorumluluğunun olmadığı, erkek çocuklarının cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla sürüklendiği, şehir merkezinde yaşayan olgular malvarlığına karşı suçlara istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla sürüklendiği, bir veya birden fazla kişiyle malvarlığına karşı suçlara sürüklenme diğer suç türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Çocukların ceza sorumluluğu ile ilgili değerlendirme multidisipliner bir yaklaşımla, bireysel, ailesel, toplumsal tüm yönlerini içerecek şekilde yapılmalı, suça sürüklenmesine neden olan tüm risk faktörleri her olguya özel değerlendirilmeli, risk faktörlerine yönelik etkili tedbirler alınmalı ve suça sürüklenen çocukların yeniden topluma kazandırılması için çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin alınması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk, suç, çocuk suçluluğu, suça sürüklenen çocuk, ceza sorumluluğu.

ABSTRACT

Objective: In this study, the sociodemographic, familial and clinical characteristics of juvenile cases asked for criminal responsibility evaluation were evaluated, and the risk factors that were effective in their drift to crime were determined and to provide data for the determination of measures to be taken.

Materials and Methods: The forensic medical records of cases who applied to the Department of Forensic Medicine of Erciyes University between 01.01.2014 and 31.12.2023 and were asked to be evaluated for criminal responsibility were retrospectively examined. The obtained data were transferred to the SPSS 29 program and statistically evaluated with Shapiro-Wilk, Fisher's exact test and Chi-square analysis methods. A significance level of $p < 0.05$ was accepted for the variables.

Results: A total of 47 patients were included in the study. 87.2% of the cases were boys, 12.8% were girls, 78.7% were between the ages of 12-14, 21.3% were between the ages of 15-17, and 53.2% were the first offense, 57.5% were dragged into crime alone, 44.7% were employed, crimes against sexual inviolability was the first offense with 42.6%, 57.4% had no criminal responsibility for the act they were dragged into, boys are statistically significantly more likely to be involved in crimes against sexual inviolability, it was found that being dragged into crimes against property with one or more persons was statistically significantly higher than other types of crimes.

Conclusion: The evaluation of the criminal responsibility of children should be made with a multidisciplinary approach, including all aspects of individual, family and society, all risk factors that cause children to be dragged into crime should be evaluated specifically for each case, effective measures should be taken against risk factors and child-specific security measures should be taken in order to reintegrate children dragged into crime into society.

Keywords: Child, crime, juvenile delinquency, child dragged to crime, criminal responsibility.

1. GİRİŞ ve AMAÇ

Sorumluluk kavramı Türk Dil Kurumu'na kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi; sorum, mesuliyet, uhde olarak tanımlanmaktadır (1). Ceza sorumluluğu, ceza kanununda yazılı bir fiilin, failin şuur ve hareket serbestisine sahip olduğu bir sırada işlenmesi sonucu, failin bu suçtan sorumlu tutulması halidir (2). Kişinin işlediği suç nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için cezai sorumluluğunun tam olması gerekmektedir. Cezai sorumluluğunun varlığından söz edilebilmesi için, bireyin muhakeme yeteneğinin tam olması, dikkat veya bellek kaybı bulunmaması, irade ve hareket serbestliğine sahip olması, gerçekleştirdiği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi gerekmektedir (3). Ceza sorumluluğunun ortadan kaldıran ya da azaltan haller Türk Ceza Kanunu'nun 24, 34. maddelerinde düzenlenmiştir. Bunlar hukuka uygunluk halleri, kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan haller olarak ikiye ayrılır. Yaş küçüklüğü failin yaşına ve algılama yeteneğine göre ceza sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırmakta ya da azalmasına neden olmaktadır. (4).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme uyarınca daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılmaktadır (5).

Çocuk suçluluğu bir çocuktaki antisosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesi olarak tanımlanır (6). Çocuk suçluluğu yetişkinlerden farklı değerlendirilmeli, çocuğun içinde bulunduğu evrenin kendine özgü niteliği, henüz gelişimini tamamlamamış olmanın getirdiği dengesizlikler göz önünde bulundurulmalıdır. Suça sürüklenen çocuklara klasik ceza hukuku anlayışı ile fiil

odaklı yaklaşılması ve çocukluğa has özelliklerin dikkate alınmayarak sadece işlediği suç bakımından değerlendirilme yapılması yeterli bir yanıştır (7).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesi, yaş küçüklüğünün ceza sorumluluğu üzerindeki etkisini 18 yaşına kadar kabul etmiştir. Kanun, 18 yaşın doldurulmasına kadar ceza sorumluluğu bakımından üç farklı evreye ayırır. 12 yaşını dolduruncaya kadar süre mutlak sorumsuzluk evresidir, ceza sorumlulukları bulunmaz, 12-15 yaş arası çocukların ceza sorumlulukları alınan bilirkişi raporları doğrultusunda hakimın vereceği nihai karar ile belirlenmektedir (8). 15 yaşını doldurmuş çocukların fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmiş kabul edilmiş olup, ceza hukuku bakımından indirimli ceza uygulanmaktadır (9).

Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına suça sürüklendiği iddiası ile 2014-2023 yılları arasında başvuran çocukların sosyodemografik özelliklerinin, psikiyatrik rahatsızlıklarının, zeka gelişim düzeylerinin, suç türünün incelenmesi ve suçun önlenmesinde etkin stratejilerin geliştirilmesi için gerekli bilimsel veriye katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. CEZA SORUMLULUĞU

Cezai sorumluluğu suç olan bir eylemin, failin şuur ve hareket serbestisine sahip olduğu bir sırada gerçekleştirmesi sonucu, failin bu suçtan sorumlu tutulması halidir (2). Kişinin işlediği suç nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için cezai sorumluluğunun olması gerekmektedir. Cezai sorumluluğunun varlığından söz edilebilmesi için, kasten ya da taksirle işlenen bir eylemin varlığı, bireyin muhakeme yeteneğinin tam olması, dikkat veya bellek kaybı bulunmaması, irade ve hareket serbestliğine sahip olması, gerçekleştirdiği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilmesi gerekmektedir (3, 10).

Çocuk hakları sözleşmesi, taraf devletlere ceza sorumluluğu için asgari bir yaş belirlemesini zorunlu tutmuştur. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kuralları'nda (Pekin Kuralları) ceza sorumluluk yaşının alt sınırı belirlenirken, ülkedeki çocukların biyopsikososyal açıdan duygusal, zihinsel ve entelektüel gelişim düzeyinin dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir (11). Asgari cezai sorumluluk yaşı uluslararası olarak 6 ila 18 arasında değişmektedir, ancak çoğunlukla 18'dir (12).

765 sayılı TCK'da madde 54'de cezai sorumluluk yerine farik mümeyyizlik kavramı geçmektedir. Farik mümeyyizlik kavramı yapılan eylemin çocuğun bilmesi, anlaması ve sonuçlarını kavrayabilmesi olarak tanımlanmaktadır. 5237 sayılı TCK ile ceza sorumluluğu yaşı alt sınırı 11'den 12'ye çekilmiştir (13, 14).

2.2 CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VE AZALTAN NEDENLER

Ceza Kanunu'nun 24 ve 34. Maddelerinde ceza sorumluluğunun ortadan kalktığı ya da azaldığı haller düzenlenmiştir (4).

Bunlar kısaca Kanun hükmü ve amirin emri (madde 24), Meşru savunma ve zorunluluk hali (madde 25), Hakkın kullanılması ve ilgilini rızası (madde 26), Sınırın aşılması (madde 27), Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit (madde 28), Haksız tahrik (madde 29), Hata (madde 30), Yaş küçüklüğü (madde 31), Akıl hastalığı (madde 32), Sağır ve dilsizlik (madde 33), Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma (madde 34) olarak sıralanır (15).

2.2.1 Türk Ceza Kanunu'nda ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan nedenlerden yaş küçüklüğü

TCK'nın 31. Maddesinde ceza sorumluluğu ve yaş küçüklüğü değerlendirilmiştir (10). 5237 sayılı TCK'da çocuklar üç ayrı yaş grubunda ele alınmışlardır (16).

2.2.2 Oniki yaşını bitirmemiş çocuklar

Madde 31- (1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir (17).

Ceza ehliyeti (isnat yeteneği) bulunmayan kişinin işlediği fiilden dolayı sorumlu tutulamayacağı evrensel bir ilkedir. Ceza sorumluluğunu etkileyen nedenlerin başında yaş küçüklüğü gelmektedir. Failin hak ile haksızlığı ayırabilme ve buna göre davranabilme yeteneği bulunmalıdır. Fiili işlediği esnada henüz oniki yaşını bitirmemiş olan çocukların ceza sorumluluğu bulunmamaktadır. 12 yaşını bitirmemiş olmak, çocuk için kusurluluğu mutlak surette ortadan kaldıran bir neden olarak kabul edilmiştir (18).

Bu yaş grubundaki çocuklara, çocuklara özgü güvenlik tedbiri uygulanabilecektir. Çocuk Koruma Kanunu'nun 5. ve 11. Maddelerinde de koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının suça sürüklenen ancak ceza sorumluluğu olmadığı için haklarında ceza tayin edilemeyen çocuklar için güvenlik tedbiri olarak uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır (19).

2.2.3 12-15 yaşını bitirmemiş çocuklar

Madde 31-(2) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/5 md.) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz (17).

Kanun bu yaştaki çocukların ceza sorumlulukları bakımından, işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediğinin araştırılmasını gerekli görmektedir (8).

Bu grup çocukların ceza sorumluluğunun olup olmadığı çocuk hakimi tarafından tespit edilir. Bu tespitten önce hakim uzman kişilerce çocuk hakkında inceleme yapıp rapor düzenlenmesi talep eder. Ancak Türk Ceza Kanunu'nda ve Çocuk Koruma Kanunu'nda bu incelemenin kim tarafından yapılacağına ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Çocuk Koruma Kanunu'nun 35. Maddesinde sosyal inceleme raporundan bahsedilmiş olup uzman hekim incelemesine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Çocuk Koruma Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin usul ve Esaslar hakkında Yönetmelik'in 20/4 maddesinde ise hakim ve mahkemenin, sosyal inceleme raporu ile birlikte adli tıp uzmanı, psikiyatrist ya da zorunluluk halinde uzman hekimden görüş alacağı hüküm altına alınarak sosyal inceleme raporunun yanı sıra uzman hekim raporu da alınması gereği düzenlenmiştir. (7, 15)

Uzman hekim rapor düzenlerken çocuğun biyopsikososyal gelişimi, çocuğun içinde bulunduğu çevre ile birlikte, sosyal, zihinsel, fiziksel, ahlaki ve ruhsal gelişimleri göz önüne alınarak fiilin hukuki anlam ve sonucunu algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğini değerlendirir (20).

Çocuk hakimi, kusur yeteneği bulunmadığı değerlendirilen çocuk hakkında ceza tertibine yer olmadığına karar verir. Ancak, bu kişiler hakkında koruyucu, eğitici ve yeniden topluma kazandırıcı nitelikte güvenlik tedbirlerine hükm edilir. İşlediği suç

açısından ceza sorumluluğunun olduğu değerlendirilen çocuk hakkında ise kural olarak indirilmiş cezaya hükmedilir (15).

2.2.4 15-18 yaşını bitirmemiş çocuklar

Madde 31-(3) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/5 md.) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz (17).

Madde gerekçesine göre, bu grubu oluşturan gençler, akıl hastalığı olmadığı takdirde, gerçekleştirdikleri davranışların hukukî anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla birlikte; bu kişilerin, davranışlarını yönlendirme yetenekleri yeterince gelişmemiş olabilmektedir. Bu nedenle, suç yoluna girmiş olan gençlerin, işledikleri suçlar bağlamında irade yeteneğinin zayıf olduğu normatif olarak kabul edilmiştir. Azalmış isnat yeteneğine sahip bulunan gençler hakkında kural olarak indirilmiş cezaya hükmedilir (18, 21).

Bu yaş grubundaki çocukların, ceza sorumluluğunun var olup olmadığı noktasında bir araştırma yapılamayacaktır. Bu yaştaki çocuğun akıl hastası olduğunun ileri sürülmesi veya bu yönde bir tereddüt oluşması durumunda akıl hastalarına yönelik inceleme yapılmalı ve akıl hastalığının varlığının tespiti halinde 5237 sayılı TCK'nın 32. maddesi uygulanmalıdır (16).

2.2.5 Akıl hastalığı

TCK'nun 32.maddesi birinci fıkrasına göre; akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonucunu algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.

İkinci fıkrasına göre; birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir (17).

2.2.6 Sağır ve dilsizlik

TCK'nın 33. Maddesine göre; fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır (17).

2.3 ÇOCUK KAVRAMI VE ÇOCUKLUK

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde çocuk, “bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız” şeklinde tanımlanmaktadır (1). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun m.6/1-b'ye göre çocuk deyiminden, “henüz 18 yaşını doldurmamış kişi” anlaşılır, ülkemizdeki hukuk düzeninde 18 yaşını doldurmamış kişiler çocuk olarak kabul edilir ve çocuklara özgü haklardan yararlanırlar (22).

Birleşmiş Milletler tarafından 20 Kasım 1989 yılında kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin ilk maddesinde; şahsın erken bir zaman diliminde reşitliği söz konusu değilse, on sekiz yaşını doldurmamış tüm bireyler çocuk kabul edilirken, on sekiz yaşını doldurmuş yani on dokuzundan gün almaya başlamış olanlar ise genç (yetişkin) kabul edilmektedir (23).

Hayatın temel yapı taşlarından olan çocuk kavramı, farklı toplumlarda, hatta aynı toplumlarda farklı zaman dilimlerinde ya da aynı toplumda farklı sosyal gruplarda farklı anlamlar taşımaktadır. Çocuk, yıllarca henüz yetişkin olmamış, tek başına karar veremeyen, karar verme yetkisi olmayan, geçici, biyolojik bir zaman dilimi olarak tanımlanmış, tam olamayan, bağımlı, niteliksiz bir dönem olarak görülmüştür (24).

Tarihsel sürece bakıldığında, Orta Çağ'da çocuk terimine rastlanmamaktadır. Bireyler yedi yaşına kadar bebek kabul edilmekte, yedi yaş üstü ise yetişkin olarak görülmekte olup henüz yedi yaşını yeni doldurmuş çocuklar erişkin dünyasının bir parçası olarak sosyal hayatın ve çalışma hayatının içinde bulunmak durumunda kalmışlardır. Çocukluk kavramı ve algısında değişimin başlaması 1600'lü yıllara tekabül etmektedir (25).

Çocukluk kavramının tüm toplumlarca kabul edilebilir genel bir tanımının olması ya da kültürel ve toplumsal farklılıkların çokluğu arasında her toplumca farklı

tanımlanan bir durum olarak ele alınması mümkün değildir. Çocuk ve çocukluk kavramlarının anlaşılabilmesi için her topluma özel kendi kültürel koşulları ve onu çocuk yapan evrensel varoluş tarzı birlikte değerlendirilmelidir (26).

2.4 ERGEN KAVRAMI VE ERGENLİK

Ergenlik sözcüğünün kullanımı XV. yüzyılda ortaya çıktığı bilinmekle birlikte Yunan filozofları döneminden bu yana insanın küçüklükten erişkinliğe doğru evrilişi ile ilgili kuramlar bulunmaktadır. Ergenlik döneminin tarifi antik Yunan filozofu Aristo'ya kadar uzanır Aristo'ya göre yetişkin olgunluğuna evrilmek yedişer yıldan oluşan üç periyoddan meydana gelir. Aristo bu dönemleri 0-7 yaş küçük çocukluk, 8-14 yaş çocukluk, 15-21 yaş gençlik olarak adlandırmıştır. Aristo özellikle bireylerin başkalaştığı, geliştiği evre olduğunu düşündüğü 15-21 yaş dilimine dikkat çekmiştir. Ericson ise ergenlik dönemini bir kriz hali olarak tanımlanmaktadır (27, 28).

Ergenlik, fiziksel (örn. büyüme atağı, vücut kütleğinde değişim, cinsel olgunlaşma), psikolojik (örn. duygusal yoğunluk ve değişkenlik, romantik ve idealist özlemler, incinmezlik hissi, soyut düşünme) ve sosyal (örn. yetişkinlerden ve çocuklardan uzaklaşma, akran ilişkilerinin önceliği, romantik katılım) dönüm noktalarına ulaşılan gelişimsel dönem olarak tanımlanır. En göze çarpan iki değişiklik, 'ergenliği' tanımlayan fiziksel büyüme ve cinsel olgunlaşmadır .(29)

Ergenlik dönemi psikososyal gelişim açısından, erken, orta ve geç ergenlik dönemi olmak üzere üç bölümde ele alınır. Erken ergenlik, 10-14 yaşlar arası dönemdir. Bu dönemde sekonder seks karakterleri görülmeye başlar. En belirgin özelliği puberteyle birlikte ortaya çıkan biyolojik değişikliklerin yarattığı baskıya karşı gencin uyum ve baş etme çabalarıdır. Orta ergenlik, 15-17 yaşlar arası dönemdir. Bütün olarak kişiliğin oluşması ve bağımsızlık bu dönemin başlıca özelliğini oluşturur. Pubertal değişiklikler ve bilişsel gelişme tamamlanmıştır. Genç, genellemeler yapabilir, soyut düşünebilir ve deneyimleriyle birleştirebileceği iç görüş geliştirebilir. Bu dönemin önemli konularından biri cinsel kimlik gelişimidir. Geç ergenlik; 18-21 yaşlar arası dönemdir. Üst sınırı kültürel, ekonomik ve eğitsel faktörlerle kısmen değişebilir. Büyüme ve cinsel gelişiminin tamamlanması ile bu konuda yaşanan kaygılar sona ermiştir. Geleceğe yönelik seçimlerin yapılması ve uygulama yeteneği oluşmuştur. Soyut düşünme süreçlerini tamamlamıştır (30). Jan Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre 11 yaş sonrasında gelen ergenlik soyut işlemler dönemidir (31).

Ergenlik döneminde beyinde meydana gelen yapısal ve biyokimyasal değişimler dört aşamadan oluşur; bunlardan ilki bilişsel beceri ve mantık yürütmenin görülmeye başladığı erken ergenlik döneminde ortaya çıkan gri madde azalmasıdır, ikincisi ise beynin yürütücü sisteminin temel yapı taşı olan prefrontal korteks arasındaki yolaklarda dopamin reseptör konsantrasyonu ve dağılımındaki değişikliklerdir. Ergenlik döneminin başlarında santral sinir sisteminde yüksek dopaminerjik aktivite mevcuttur. Bu aktivitenin ergendeki heyecan arayışı üzerine etkisi önemlidir. Üçüncü aşama beynin nöral yapılarının işlemini verimlileştiren miyelinizasyonun sonucu olan beyaz madde artmasıdır. Son aşama ise duyguların düzenlenmesinde önemli olan prefrontal korteks ve limbik sistem arasındaki etkileşimin kuvvetlenmesidir (19). Ergenlik döneminde beyin belirgin gelişim ve değişim gösterir. Bu döneme özgü bazı davranışsal ve duygusal değişimler ortaya çıkmaya başladığında frontal lob gelişimi henüz tamamlanmamıştır. Frontal korteksteeki değişimin etkileri erken ergenlik döneminde heyecan, ödül arayışı, emosyonel uyarılmışlık, orta ergenlik döneminde riskli davranışlarda artış, davranış ve duygu durum düzenlemede sorunlar, geç ergenlik döneminde ise frontal lobun olgunlaşması ile davranış ve emosyonel tepkilerin denetiminde kolaylaşma olarak sıralanabilir (32).

2.5 SUÇ KAVRAMI

Suç, evrensel, genel bir olaydır. Suç tarihin en eski devirlerinden itibaren var olmuştur ve ileride de olmaya devam edecektir. insanlık tarihi kadar eski olan suç kavramı sosyoloji sözlüğünde şöyle tanımlanmaktadır; “Bireysel alanı aşarak kamusal alana giren ve yapılması yasaklanan kuralları veya kanunları çiğneyen, bunlara bağlantılı olarak yasal yaptırım ve cezaların uygulandığı ve bir kamu otoritesinin müdahalesini gerekli kılan eylemler, suç kabul edilmektedir” (33, 34). Türkçe’de suç kelimesi, tarihte en eski kaynak olarak Divanu Lugati’t Türk’te (1070) geçmekte ve “sapma, yönünden kayma, cürüm” anlamlarını taşımaktadır. Orta Çağ’da daha çok dini bir içeriğe sahip olan kavramın “günah” ile ilişkilendirildiği, daha sonrasında devlet ve hukuk ile ilgili yasal bir anlama büründüğü görülmektedir (25).

Suç olgusu zamana, mekâna ve topluma göre farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Herhangi bir zamanda suç olarak tanımlanmayan bir davranış farklı bir zaman diliminde suç olarak tanımlanabilmekte veya herhangi bir yerde toplum tarafından suç olarak görülmeyen bir davranış farklı bir toplumda ve mekânda suç olarak

nitelendirilebilmektedir. Bu anlamda suçun genel geçer bir tanımını yapmak oldukça güçtür (35).

Durkheim’e göre “suç, kollektif bilincin kuvvetli ve belirmiş tutumlarını ihlal eden fiillerdir” , Thomas ve Znaniecky’ye göre “suç, kişinin kendisini mensubu saydığı grupta, varlığı toplum dayanışması ile çelişki gösteren fiildir”, Stanciu’ya göre “Suç, sosyal toplumun çoğunluğu tarafından tehlikeli sayılan ihmal ya da icra niteliğindeki hareketlerdir” (33).

Hukuki anlamda suç; “ceza kanunlarında yazılı olan, tarif edilen veya bu tarife (tipe) uygun olarak işlenmiş toplum düzenini bozucu hukuka aykırı eylemler” olarak tanımlanabilir. Ancak her hukuka aykırı davranış suç değildir. Suç ve cezalar kanunlarla konulur ve kaldırılır. Dolayısıyla bir eylem kanunlarda suç olarak düzenlenmemişse belki hukuka aykırı bir hareket olabilirse de suç değildir. Buna suç ve cezanın kanuniliği ilkesi denmektedir (36).

2.5.1 Suçun Unsurları

Suç öğretilerinde kanunilik unsuru, hukuka aykırılık unsuru, manevi unsur ve maddi unsur içerisinde ele alınmaktadır (36).

Kanunilik (tipiklik) unsuru, bir eylemin suç oluşturabilmesi için yasada suç olarak tanımlanan davranış modeliyle birebir örtüşmesi gerektiğini ifade eder. Yasallık ilkesinin benimsendiği hukuk düzenimizde, yasada suç olarak tanımlanmayan bir eylem, ne kadar büyük bir ihlal doğurursa doğursun suç olarak kabul edilmez (10). Ceza hukukunun güvence fonksiyonu ve bunun bir gereği olan kanunilik ilkesine binaen, bir davranışın suç teşkil etmesinin temel dayanağı kanun koyucunun yasada yaptığı suç tanımıdır. Suç her şeyden önce tipik davranıştır. Suç tanımına uygunluk göstermeyen bir fiil suç oluşturmaz (37).

İkinci unsur hukuka aykırılık, ceza yasasının veya ceza hükümlü özel bir yasanın bir maddesinde yer alan, dış görünüşüyle suç sayılan bir eylemin, aynı yasa veya yürürlükteki hukuk düzeninde yer alan diğer bir hüküm tarafından meşru sayılmamış olmasıdır (38). Hukuka aykırılık tipiklikten bağımsız olarak suçun yapısal bir unsurudur ve tipikliğin icra ettiği hukuka aykırılık karinesine bağlı olarak suçun yasal tanımında ayrıca belirtilmesine gerek yoktur (37).

Suçun üçüncü unsuru olan maddilik bir suç işlenmiştir diyebilmek için, dış alemde değişiklik yapan icrai veya ihmali bir hareket yapılmış olmalıdır. Fakat yalnız icrai

veya ihmali bir hareketin varlığı, maddilik unsurunun tamamlanmasına yetmez, icrai veya ihmali davranışın bir sonuç yaratmış olması gerekir. Şu halde maddi unsur, hareket, sonuç ve bu ikisi arasındaki bağdan meydana gelir (38).

Manevi unsur, kişinin iradesini hukuka aykırı sonuca yöneltmesi, suça iradi olarak neden olmasıdır (10). Doktrinimizde suçun manevi unsuru ve kusurluluk terimleri, çoğu kez aynı içeriği ifade eden kavramlar olarak kullanılmaktadırlar. Baskın görüşe göre, kusur yeteneğine sahip fail tarafından, fiilin kasten veya kanunun açıkça öngördüğü hallerde taksirle işlenmesi ve işlenen bu fiilde kusurluluğu kaldıran hallerden herhangi birinin bulunmaması halinde manevi unsurun (ya da kusurluluğun) varlığı kabul edilmektedir (39).

2.5.2 Suç Teorileri

Karanlık Çağ olarak adlandırılan Aydınlanma Çağı öncesi dönemde suçun nedenlerini açıklayan ancak bilimsel olmayan temelinde doğaüstü güçler bulunan çeşitli teoriler bulunmaktaydı, 18. yüzyıldan itibaren suç bilimcileri tarafından suçu açıklamaya yönelik bilimsel teoriler oluşturulmaya başlandı (40).

Günümüzde suçu tanımlama, suçun nedenlerini tespit etme ve suç önleme konularında birçok farklı kuram yer almaktadır. Kuramları birbirinden ayıran en temel farklılık, suçun nedenlerini analiz ederken bireyi hangi özelliği –biyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal varlık- ile ele aldıklarıdır (41).

Birçok teori bulunması ile birlikte temelde bireyleri suç işlemeye iten nedenler bireysel, psikolojik, biyolojik ve sosyolojik olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır (42).

2.5.3 Bireysel teori

Bireysel teoriler ilk ortaya atılan teoriler olup, suçu tek nedenle açıklamaya çalışan teorilerdir. İlk teoriler, Klasik ekol, Neo klasik ekol, Pozitif ekol ve Coğrafi ekol olarak bilinmektedir. Klasik görüşe göre kişiler, suç işleme dâhil her türlü davranışta bulunabilir. Bireylerin davranışlarının ancak ceza korkusu ile kontrol edilebileceği belirtilmiştir. Kişilerin ancak bu şekilde toplumun düzenine ve kanunlarına saygılı olabileceği belirtilmektedir. Neo klasik ekole göre, ceza, suçluya değil suça uygun olmalıdır. Bu durumun bir sonucu olarak, klasikçilere ağır eleştiriler getirmişlerdir. Pozitif ekole göre, insan faaliyetleri fertlerin kontrolleri dışındaki güçler tarafından belirlendiği ve suçlu davranışın biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Coğrafi ekole göre suç, sosyal koşulların ve

içinde yaşanan coğrafi etmenlerin suçlu davranışı üzerinde etkili olduğu görüşüne dayanır (42).

Suçta bilimsel yaklaşım, ilk defa 18. yüzyıl ortalarında “Faydacı Ekol” (utilitarian) ile de adlandırılan klasik ekolle olmuştur. Klasik ekol insanların kendi faaliyetlerinin sonuçlarını tarttıktan sonra suç işledikleri varsayımına dayanır. Klasik ekolün isimleri en sık anılan iki temsilcisi Cesare Beccaria (1738-1794) ve Jeremy Bentham’dır. Beccaria’ya göre ceza suça uygun olmalıdır. Klasik ekole mensup kriminologlara göre, bireyler istediklerini elde etmek için yasal ya da yasal olmayan yolları seçmekte özgürdürler. Ceza korkusu insanları suç işlemekten alıkoyabilir. Toplum cezanın acısını suçtan elde edilen hazdan daha güçlü yaparak davranışı kontrol edebilir. Böylece, cezalar yasaklanmış faaliyette bulunanlara acı verecek biçimde ayarlanmalıdır (43).

2.5.4 Biyolojik Teori

Biyolojik yaklaşımda suçluların davranışlarının biyolojik bozukluklar sonucunda oluştuğunu ileri sürmektedir. Biyolojik teoriler beden yapılarındaki farklılıkları temel alan yaklaşımlar ve genetik yaklaşımlar olmak üzere iki farklı şekilde sınıflanmaktadır. Bu görüşe göre suçlularda kalıtsal bozukluklar vardır, endokrin değerlerinde patoloji ya da beyinlerinde hasar söz konusudur. Bedensel özellikleri ve mizaçları onları suça yöneltmektedir. Bu yaklaşımın ilk temsilcilerinden olan Lombrosso, suç eğilimlerinin kalıtsal olduğunu ve suçlu doğanların, insanoğlunu ilkel atalarıyla biyolojik ve fizyolojik benzerlik gösterdiğini ileri sürmüştür. Lombrosso’ya göre suçlu doğanlar, uzun küt bir çene, seyrek sakal gibi bazı fiziksel özellikler taşımaktadırlar. Biyolojik yaklaşımın diğer bir temsilcisi olan Sheldon belirli fiziksel özelliklerle mizaç-kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmüştür (35, 44, 45).

Genetik teoriler genel anlamda, kromozomlarda bulunan genler yoluyla tıpkı anne-babanın özelliklerinin ve bazı hastalıklarının çocuklara geçtiği gibi biyo-psikolojik ve genetik yapıya dayanan suç davranışının nedeninin de genetik özelliklerden kaynaklandığını ileri sürmektedir (35).

2.5.5 Psikolojik Teori

20. yüzyılın başlarından itibaren suçun nedenlerini bulmaya çalışan araştırmalar bedenden ruha yöneldi. Psikolojik yaklaşımlar bireyi davranışa sevkeden

güdüleyicilere, bireysel ve kişiler arası dinamiklere odaklanmakta ve bireylerin kendileri için olan kişilerle ve yakın çevresiyle yaşantılarının sonucunda oluşan psikopatoloji nedeniyle suça yöneldiklerini kabul etmektedir. Bu dönemde zeka ve suç arasında bağlantı kurulmaya çalışıldı (45, 46).

İlk psikojenik teorilere, İngiliz doktor James C. Prichard'ın (1486-1848) yazılarında rastlanmaktadır. Prichard, suçun büyük bir kısmının ahlaksal delilik olarak adlandırılabilir bir bozuklukla açıklanabileceğine inanıyordu. Bu tür delilik, diğer tür zihinsel bozukluktan kaynaklanan sıradan delilikten ayırdeedilebilirdi (43).

Psikolojik çalışmalar incelenirken, üzerinde önemle durulması gereken psikoanalitik psikoloji, Viyanalı doktor Sigmund Freud (1856-1939)'un buluşudur. Psikanaliz, insanın kişilik gelişiminde en tanınmış teoridir (43).

Psikanalitik teori suçu, kişinin ruhundaki çatışmaların ifadesi olarak görmektedir. Freud'un görüşlerine dayanan psikanalitik yaklaşım davranışlardaki sapmaların, temel dürtülerin baskı altında tutulmasından kaynaklandığını ileri sürmektedir (46). Sigmund Freud'a göre insan benliği id (alt benlik), ego (benlik) ve süper egodan (üst benlik) oluşmaktadır. Ego, id ve süper ego arasındaki dengeyi sağlamaktadır. Benlik alt benliği denetleyemediğinde üst benlikte yapısal bozukluklar ve dengesiz bir kişilik oluşmakta, böylece suçlu davranışlar ortaya çıkmaktadır (44).

2.5.6 Sosyal Teori

Sosyolojik teoriler suç davranışını sosyoloji bilimi varsayımları çerçevesinde ele almakta ve suçun sosyal boyutlarına vurgu yapmaktadır. Suçlu davranışını ele alan sosyolojik teorileri sosyal yapı teorileri, sosyal süreç teorileri ve çatışma teorileri olmak üzere gruplara ayırmak mümkündür (35).

Sosyolojinin kurucularından Emile Durkheim'e göre insanın davranışlarının, hatta insanın kötü davranışlarının açıklanmasının bireyde değil grup ve organizasyonda yatar (43).

Amerikan sosyolog-kriminologlara göre kişinin suç teşkil eden hareketi de bütün diğer sosyal tavır ve hareketleri belirleyen süreçlere bağlıdır. Bu süreçler ise sosyal organizasyon, akıcılık, kültür ihtilafları, rekabet, toplumda tabakalaşma, siyasal, dinsel ve ekonomik ideolojiler, nüfus yoğunluğu ve oluşması, servetin dağılması, işsizlik ve diğerleridir (33).

Sosyolojik bakış açısı aynı zamanda insan davranışının dinamik açıktır. Sosyologlar, insan ve grup davranışlarını etkileyen, değişen normlar, değerler, kurumlar ve yapılarla ilgilenirler. Modern, postendüstriyel toplumun değişen yapısının, grup içi ve kişilerarası ilişkileri çok büyük ölçüde etkilediği görülmektedir. Örneğin, geniş ailenin etkisinin azalması, bireysellik, bağımsızlık ve izolasyon üzerine baskı yapmaktadır. Aile yapısı ve ilişkilerinin bozulmasının ve çatışmaların suçluluğun ortaya çıkmasına etkisi de bu nedenle sürpriz değildir (43).

2.6 ÇOCUK SUÇLULUĞU VE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK

Batı toplumunda “Juvenile Delinquency” terimiyle açıklanan, tam karşıtı ”reşit olmayanın suçluluğu” olarak çevrilebilecek terim ölkemizde “Çocuk Suçluluğu” olarak kullanılmaktadır. Bu tanımın içerisinde hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bölümü kapsamaktadır (47). Burt (1925), çocuk suçluluğunu, bir çocuktaki anti sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek duruma dönüşmesi olarak tanımlar (48). Çocuk suçluluğu ile ilgilenen sosyoloji disiplinine göre çocuğun bulunduğu sosyal değer ve kurallara ters düşmesi, psikoloji disiplinine göre ise bireysel yetersizliklerle çocuğun yasalarla karşı karşıya kalması olarak açıklanmaktadır (49).

Çocukların, fiziksel, zihinsel, ruhsal açıdan tam yetkinliğe ulaşmamaları, toplumsal ve etik değerleri henüz öğrenmekte olmaları, temel ihtiyaçlarını kendi kendilerine karşılayamamaları, dışa bağımlı olmaları, ihmal ve istismara açık olmaları nedeniyle kanunlara aykırı eylemler gerçekleştiren çocuk için “suçlu çocuk”, “suç işlemiş çocuk” veya “çocuk suçluluğu” gibi terimler yerine suça sürüklenen çocuk terimi kullanılmaktadır (11).

Suça sürüklenen çocuk ifadesi daha çok çocuk yaştaki bireyin suçu idrak kapasitesinin sınırlılığına, eyleyenin sınırlı sorumluluğuna ve her şeyden öte söz konusu eyleme çocuğun toplumsal yapı içinde farklı değişkenlerin etkisi ile yönlendirildiğine vurgu yapmaktadır. Yasal bir tanımlama açısından bu kavram ilk defa 5395 sayılı yasada açık bir şekilde tanımlanmıştır. Çocuk Koruma Kanunu olarak adlandırılan 5395 sayılı yasanın 3/1 (a) maddesinde suça sürüklenen çocuk; “Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuk” olarak tanımlanmıştır (50).

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de; çocukların suç işlemelerinde irade dışı faktörlerin etkisi olduğu düşünülmekte, “suçlu çocuk” yerine, “suça sürüklenen çocuk” ifadesi kullanılmasına özen gösterilmektedir. Bu yaklaşım, “her suça bulaşan çocuk, aynı zamanda mağdur çocuktur” anlayışıyla hareket edilmesi gerektiğini göstermektedir (20, 51).

Çocuğun suçlu olduğu yönündeki kabul, çocuğun daha çok suç alanına yönelmesine teşvik edilmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla “suça sürüklenen çocuk” ifadesinin kullanılması, aynı zamanda çocuğun suç işlemesi üzerinde değil, çocuğu suç işlemeye yönelten nedenler üzerinde yoğunlaşmayı da sağlamaktadır (52).

Çocukların davranışlarına egemen olan kasıt ve hareket sebepleriyle yetişkinlerinki aynı değildir. Macera arayışı, yeni bir şeyler deneme hırısı, deneyim eksikliği, saflık, can sıkıntısı vs. gibi durumlar çocuk suçluluğunun ortaya çıkmasına neden faktörler arasındadır. Örneğin bir çocuk, saygısını kazanmak istediği kişiye kendini kanıtlamak için hukuka aykırı fiil işleyebilir. Hukuka aykırı fiilleri genelde oyun ya da boş zamanları esnasında işlemektedirler. Ayrıca çocuk suçluluğunun ayırt edici özelliklerinden biride, çocukların suç işlemeyi genelde planlamayıp, sadece ellerine geçen fırsatı değerlendirme motivasyonlarıdır. Çocuklar yakalandıklarında, işledikleri suçu itiraf etmeye, yetişkinlerin aksine çok daha hazırdırlar. Eğer çocuk veya gençlerin olgunlaşmadan önce farklı gelişim evrelerinden geçtiğine inanıyorsak, onları yetişkinlerle aynı kefeye koymamamızın gerektiğide açıktır (53).

2.6.1 Türkiye’de ve Dünya Geneline Suça Sürüklenen Çocuk

Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre Cumhuriyet Başsavcılıklarında suça sürüklenen çocuklar hakkında yıl içinde açılan dosya oranı 2015 yılında açılan tüm dosyaların %4,9’u, 2016 yılında %4,2’si, 2017 ve 2018 yılında %3,7’si, 2019 yılında %5,4’ü, 2020 yılında %3,4’ü, 2021 yılında %3,3’ü, 2022 yılında %3,5’i, 2023 yılında %3,4’ünü oluşturmaktadır. Ayrıca 2014 yılında çocuk ceza ve çocuk ağır ceza mahkemelerindeki toplam dava sayısı 115.841 iken 2023 yılında 89.547 olarak açıklanmıştır (54).

2023 yılında Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde gelen dosya sayıları sırasıyla 102.892 ile malvarlığına karşı suçlar ilk sırada, 90.898 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ikinci sırada, 58.473 ile hürriyete karşı suçlar ise üçüncü sırada olarak açıklanmıştır .

Türkiye İstatistik Kurumu Verilerine göre (Tablo 1) Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 2023 yılında, 2022 yılına göre %10,7 oranında azalarak 537 bin 583 oldu. Bu olaylarda çocukların 242 bin 875'i mağdur olarak, 178 bin 834'ü suça sürüklenme sebebiyle (kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla) güvenlik birimlerine geldi veya getirildi. 2023 yılında suça sürüklenme nedeni ile güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların %39,8'ine yaralama, %20,8'ine hırsızlık, %7,7'sine pasaport kanununa muhalefet, %4,9'una uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak, %4,0'ına ise tehdit suçları isnat edilmiştir (55).

Tablo 1. Geliş nedeni ve cinsiyete göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2023			
	2023		
Geliş nedeni	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	537 583	351 760	185 823
Suça sürüklenme	178 834	142 894	35 940
Kabahat işleme	11 179	9 997	1 182
Kayıp (Bulunan)	15 716	8 230	7 486
Mağdur	242 875	136 284	106 591
Bilgisine başvurma	84 751	51 992	32 759
Diğer	4 228	2 363	1 865

Adalet bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verilerine göre 2011-2019 yılları arasında Kamu Davası açılan Dosyalardaki Suça Sürüklenen Çocuk sayıları” 2011’de 263.905, 2012’de 290.879, 2013’de 319.739, 2014’de 318.915, 2015’de 300.818, 2016’da 256.159, 2017’de 235.269, 2018’de 228.616, 2019’da 235.079 şeklindedir (25).

ABD’de her yıl 18 yaşın altındaki yaklaşık 800.000 kişi, çocuk suçlu olarak yargılanmakta veya suçlardan hüküm giymektedir gelecekteki suç davranışlarıyla ilişkili yasal bir kayıt elde edilmektedir (56).

Amerika Ulusal Çocuk Adalet Konseyi, suçluluk davalarının sayısının 1985 ve 2009 yılları arasında % 30 arttığını, ancak 1985 ve 2013 arasında % 9'luk bir düşüş olduğunu tahmin etmektedir [8]. Daha spesifik olarak, uyuşturucu suçları, kişi suçları ve asayiş suçlarını içeren suçluluk dava yükleri artarken, mülkiyet suçu davaları 1985 ile 2013 arasında azalmıştır (57).

1981'den bu yana Avustralya'da çocuk gözaltında tutulan 10 ila 17 yaşları arasındaki kişilerin hem sayısında hem de oranında genel bir düşüş olmuştur. 1981 de Avustralya'da gözaltında 1.352 çocuk veya 64.9 nüfus başına 100,000 çocuk tutuklu vardı. 30 Haziran 2008 tarihinde, tutuklu 841 çocuk ya da 100.000 nüfus başına 37 çocuk tutuklu bulunmaktaydı. Tutuklu çocukların sayısı ve oranındaki bu düşüş en çok 1981 ile 2002 yılları arasında belirgindir (58).

TÜİK verilerine göre 2020 yılında ceza infaz kurumuna hükümlü statüsünde giriş kaydı olanlardan ceza infaz kurumuna girdiği andaki yaşa göre çocuk (12-17 yaş grubu) olanların sayısı bir önceki yıla göre %23,6 düşerek bin 283 olurken, suç işlediği andaki yaşı çocuk olanların sayısı bir önceki yıla göre %21,4 düşüşle 10 bin 234 olmuştur (59).

Çocukların suça sürüklenme oranları 2020'de azalmış ancak 2021 yılında yeniden artışa geçmiştir. 2021'de tekrar artışın olmasındaki en önemli sebeplerden birisi, Covid-19 salgınıdır. Pandemi döneminin koşulları dolayısıyla evde kalış süresinin arttığı ve dolayısıyla dışarıya kıyasla ev içerisinde işlenen suçların arttığı, sokağa çıkma yasakları gibi döneme özgü koşullar sebebiyle bu olayların adli makamlara yansımada da azalışın olduğu bildirilmektedir (52). 2018-2020 yılları arasında ceza infaz kurumuna girdiği andaki yaş grubuna göre yıl içinde giren hükümlüler ile ilgili veriler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ceza infaz kurumuna girdiği andaki yaş grubuna göre yıl içinde giren hükümlüler						
	2018		2019		2020	
Yaş grubu	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Toplam-	266 889	100,0	281 605	100,0	258 401	100,0
12-14	90	0,0	81	0,0	69	0,0
15-17	2 005	0,8	1 598	0,6	1 214	0,5
18-24	39 826	14,9	36 489	13,0	30 000	11,6
25-34	94 594	35,4	99 649	35,4	91 012	35,2
35-44	74 366	27,9	80 319	28,5	74 996	29,0
45-54	38 772	14,5	43 777	15,5	40 952	15,8
55-64	13 870	5,2	15 771	5,6	16 052	6,2
65+	3 364	1,3	3 921	1,4	4 101	1,6
Bilinmeyen	2	0,0	-	-	5	0,0

Ülkemizde suça sürüklenen çocuklar alanda yapılan çalışmalarda 14 yaş grubu ergenlerde suça sürüklenme oranının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu, erkeklerin kızlara göre daha çok suça sürüklendiği ve adli makamlarca en çok gönderilme sebebi olan suç türünün ise hırsızlık olduğu gösterilmiştir (60).

2.6.2 Çocukları Suça Sürükleyen Nedenler

Çocuklar tarafından işlenen suçlar gerek türleri gerekse nedenleri açısından yetişkinlerden farklıdır. Bu dönemdeki suçluluk kavramını, klasik ceza hukuku kitaplarındaki “kanunların gösterdiği suç, bu suçu işleyen kişi de suçludur” şeklindeki tanımlamalarla açıklamak oldukça güçtür. Zira çocuk suçluluğu derinlemesine incelendiğinde sorunun salt hukuksal bir problem olmadığı görülecektir. Hukuksal boyutun yanında psiko-pedagojik ve sosyal bir olgu olduğu açıkça görülür. Bu dönemde işlenen suçu, yetişkin dönemde işlenen suçtan ayıran en büyük özellik,

kişiliğin olgunlaşma aşamasını içeriyor olmasıdır Yeterince olgunlaşmamanın sonucu olarak çocuk belirgin bir dengesizlik içindedir. Çocuğun, gerek kendi kişisel durumundan gelen etkenler gerekse çevresel etkenler onun bu uyumsuz davranışı göstermesinde önemli vektörler olarak gözükmektedir. Bu noktada sosyo-psikolojik veriler olayın daha net bir biçimde anlaşılmasına yardımcı olacaktır (61).

Çocukluk ve ergenlik döneminde suç davranışlarını anlayabilmek için, hem bireysel hem de toplumsal yönlerinin incelenmesi, kişisel özelliklerinin yanı sıra ailesel ve çevresel özelliklerinin de belirlenmesi gereklidir. Ortaya çıkan suç davranışının nedenlerinin bilinmesi hem önleyici tedbirler alınması hem de rehabilite edici etkili müdahalelerin geliştirilmesi bakımından oldukça önemlidir (62, 63).

Doktrinde çocuğun suçluluğa yönelmesinin nedenleri konusu genel olarak üç başlık altında ele alınmaktadır 1-Çocuğun yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etmenler, 2-Çocuk üzerindeki çevresel etkenler, özellikle içinde yetişip büyüdüğü en yakın çevre olan aileden başlayarak etkilenmesi, 3-Sosyal çevre ve yaşam koşulları (61).

Bohman'ın (1978,s.275-276) evlat edinme ile ilgili yapmış olduğu çalışmaların sonuçlarına bakacak olursak, düşük riskli çevre ile birlikte biyolojik anne babanın suç işlememiş olması durumunda çocuk suçluluğu oranı %3 iken, çevre riskinin yüksek olduğu durumda bu oran ikiye katlanmaktadır (%6). Genetik riskin mevcudiyetinde bu oran %12, hem genetik hem de çevre riskinin bulunduğu durumlarda ise bu oran %40'lara ulaşmaktadır. Bir diğer ifadeyle farklı çevre faktörü anti sosyal davranış kalıpları geliştirmede oldukça etkilidir (64).

2.6.3 Bireysel Nedenler

Suçun bireysel nedenleri, çevresel nedenlerle karşılaştırıldığında ikinci sırada yer almakta ve genelde karşımıza diğer nedenlerle birleşmiş olarak çıkmaktadır (48).

Bireysel nedenler suç işlemede önemli bir unsurdur. Araştırmacılar bireyin suç işlemede organik ve biyolojik etkenlerin dolaylı veya doğrudan bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte çocuğun psikolojik problemleri de suça yönelmede etkilidir. Bireysel nedenler çevresel ve ailesel nedenlerle birleşince suç işlemeye zemin hazırlamaktadır (65).

Suçta neden olan bireysel nedenler: Suçluluk olgusunu ve olaylarını araştıran araştırmacılar duygusal, toplumsal ve yakın çevre faktörlerine bakarak çoğunlukla

suçlu çocukların sosyo-ekonomik düzeyi düşük, yoksul ailelerden gelmekte olduğunu iddia etmektedirler. Bedensel, toplumsal ve zihinsel gelişimleri sınırlı olan çocuklar zayıflıkları, gerekse dış baskılar sonucu suç işleyebilirler. Çocuğun fiziki özelliklerinin ya da psikolojik durumunun suçla olan ilişkisi birçok araştırmaya konu olmakla birlikte bu iki faktörün de tek başına suçlulukla ilişkilendirilmesi için yeterli değildir (64). Çocukta zeka geriliği ya da ruhsal bozukluk, çevresindekilerle ilişkilerinde göstereceği uyumu güçleştirecektir. Zamanla bu uyumsuzluk diğer faktörlerle birleşip suç olarak karşımıza çıkmaktadır (48).

Suç işleme riski yüksek gençlerle ilgili yapılan prospektif bir çalışmada, Kandel ve Mednick (1991), şiddet suçlularının %80'inin suçsuzların %47'sine kıyasla doğum komplikasyonları açısından yüksek puan aldığını bulmuştur. Ayrıca düşük sözel IQ ve gecikmiş dil gelişimi suçlulukla ilişkili bulunmuştur (66).

Ergenlerde suç davranışını anlayabilmek için, hem bireysel hem de toplumsal yönlerinin incelenmesi, ergenlerin kişisel özelliklerinin yanı sıra ailesel ve çevresel özelliklerinin de belirlenmesi önemlidir (62).Ergenlik dönemi içerisinde bulunan ve 11-15 yaş grubunda yer alan bu çocuklarda libido, seksüel ve saldırgan dürtüler şeklinde bir artış göstererek, çocuğun impulslarını yeterince kontrol edememesine suça sürüklenmesine neden olmaktadır (67).

2.6.4 Ailesel Nedenler

Aile, karşılıklı sevgi, saygı, güven ve dayanışma duygularıyla bireylerini bir arada tutan bir yapıdır. Aile bireyleri, çocuk üzerinde en fazla etki bırakan ve genellikle çocuklar tarafından rol model olarak seçilen kişilerdir. Bu nedenle bu kişilerin bağımlılık davranışları ve kötü alışkanlıklarının yanı sıra çocuklara karşı görevlerini yerine getirmemeleri, ekonomik sıkıntılar, aile içindeki ilişki biçimleri, aile içi şiddetin varlığı, anne babanın her ikisinin ya da birinin devamlı çocuktan ayrı kalması gibi durumların çocuğun yetişme sürecini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir (68, 69).

Ailesel faktörlerin çocukların olumlu veya olumsuz davranışları üzerinde çok güçlü bir etkisinin olduğu belirtilmektedir. Cheung, Ngai ve Ngai (2007) anne-babalarla çocuklar arasındaki ilişkilerin çocuk suçluluğunda önemli bir rol oynadığını bulmuşlardır. Henry, Tolan ve Gorman-Smith (2001) ailesel değişkenlerin hem doğrudan hem de akran grupları gibi aracı değişkenler yoluyla çocuk suçluluğunda rol oynayabileceğini saptamışlardır. Aynı çalışmada araştırmacılar, etkili yetiştirme

yöntemlerinin ve yakın ilişkilerin gözlemlendiği ailelerde, çocukların şiddet davranışı sergileyen akranlarla arkadaşlık kurma olasılıklarının daha düşük olduğunu göstermişlerdir. Buna karşın, duygusal yakınlığın ve yetiştirme yöntemlerinin yetersiz olduğu ailelerin çocuklarında, olumsuz akran etkisine bağlı olarak, şiddet ve suç davranışlarının daha sık görüldüğü sonucuna varmışlardır (70).

Çocuk suçluluğu üzerine etkili diğer bir aile içi değişken ise çocuk istismarı ve ihmali (70).

2.6.5 Çevresel Nedenler

Çocukların suça sürüklenmesinde etkili olan çevresel nedenler arasında okul, arkadaş, kitle iletişim araçları, madde kullanımı, boş zaman değerlendirme, göç, kentleşme, vb. nedenler dikkat çekmektedir (48).

Akran grubu çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir mekanizmadır. Çocuğun içinde bulunduğu akran grubunun suçluluğa eğilimi ve risk faktörleri içeren grup özellikleri göstermesi, çocuğun da bu davranışlara itilmesine neden olmaktadır (65).

Okullar çocukları potansiyel suç eylemlerinden koruyan bir sosyal kurumdur. Kayma ve Gökler'in yapmış oldukları bir araştırmaya göre, ergenlik döneminde çocukların yaşları ilerledikçe suç davranışlarının arttığı, okula devam etmeyen veya düşük eğitim düzeyinde olan çocukların daha fazla suç eyleminde bulundukları belirlenmiştir (63). XVII. yüzyılda Victor Hugo, "Bir okulun yapılması, bir hapishanenin kapanması demektir" sözüyle okul ve suçluluk arasında doğrudan bir ilişki olduğunu vurgulamış; okul, çocuk suçluluğunu ortadan kaldıracı bir kurum olarak ifade edilmiştir (48).

Yoksulluk, çocukların gerek suç kurbanı olmalarında gerekse suça yönelmelerinde etkili olan temel risk faktörlerinden biridir. Gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'de çocuk yoksulluğunun ciddi bir sorun olduğu görülmektedir. UNICEF'göre yoksul çocuk, yaşaması, büyümesi ve gelişmesi için gerekli olan maddi ve duygusal kaynaklardan mahrum kalması nedeniyle haklarından faydalanamayan, potansiyelinin tamamını kullanma başarısı gösteremeyen veya toplumun bütün ve eşit bir üyesi olarak katılamayan kişi olarak tanımlanır. Avrupa İstatistik Ofisi verilerine göre 17 yaşından küçük yaş grubu temel alınarak yapılan çalışmada yoksulluk riski altında bulunanların oranı Norveç, Danimarka ve Slovenya'da %10'un altında iken, Bulgaristan'da %18, Yunanistan'da %21'e çıkmaktadır. Türkiye'ye en yakın ülke olan Romanya'da bu

oran %22 düzeyindeyken, Türkiye’de ise %34 olduğu belirtilmektedir. Hane halkı yoksulluğunun çocuğun çalıştırılması yönünde baskı yarattığına dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra yoksulluğun çocuklarda aile içi çatışmayı arttırdığı, çocuğun aileden dışlanması, evden koparak sokağa sürüklenmesi gibi problemlerde de etkili olduğu söylenebilir (71). Çocuk işçiliği de çocuk suçluluğu konusunda bir risk etmeni olabilmektedir. Çocukların çalışması, sokakta ya da riskli çalışma alanlarında geçirilen süreyi artırmakta; buna karşılık bir sosyal denetim aracı olan okulla ve aileyle ilişkilerini zayıflatabilmektedir.(72)

Türkiye’de 1950’li yıllardan beri hızlı ve plansız bir kentleşme yaşanmaktadır. Göç ve kentleşme konusu çocuk suçluluğunda en az diğer değişkenler kadar önemlidir. Göç, işsizlik, yoksulluk, çocuğun eğitim sisteminden kopması gibi pek çok duruma neden olarak çocuk suçluluğunu artıran bir diğer çevresel nedendir (72, 73).

2.6.6 Mükerrer çocuk suçluluğu

Mükerrer kelime anlamı olarak tekrarlanan anlamına gelmektedir. Mükerrer suçluluk ise suçun sürekli olarak tekrar etmesi, suç davranışının sürekli hale gelmesi olarak tanımlanmaktadır (74). Çocukların, tekrarlayan suç eyleminde bulunmasında çeşitli risk faktörleri belirlenmiştir. Literatürde öne çıkan ve dikkat çeken nokta, küçük yaşta ilk kez suç eyleminde bulunan çocukların tekrar suç eyleminde bulunma ihtimallerinin daha yüksek olduğudur. Suç tekrarıyla ilgili birçok çalışmanın üzerinde uzlaştığı diğer bir faktör de, çocuğun suç eyleminde bulunduğu il suç çeşididir (63). Bunlardan ayrı olarak, suç işlemekle birlikte ortaya çıkan etiketlenme sorunu ve suçlunun kriminal bir yaptırım aracı olarak cezaevine kapatılmasının sonucu olarak cezaevi kültürü ile bütünleşme düzeyi gibi etkenler de, aynı zamanda gelecekteki suçluluğun olası nedenlerini oluşturmaktadır. İşlenen ilk suç, tek başına gelecekteki suçluluğun nedeni olamaz. İlk suçluluğun, gelecek dönemlerdeki suçluluk üzerinde rol oynamasında başka faktörlerin oluşturabileceği etkiler de söz konusu olabilmektedir. Bu faktörler içerisinde; bireyin suç işlemeye başlama yaşı, yetiştiği aile koşulları, ebeveynlerin kriminal yapısı, suçlu akranlarla bütünleşme düzeyi, ebeveyn denetimi ve bağlılığı gibi unsurlar en dikkat çekenleri oluşturmaktadır. Bu çerçevede bireyin kriminalleşme düzeyini arttırıcı etkenlerin sayısının fazlalığına ve etki düzeyinin yoğunluğuna bağlı olarak, bireyin kronik bir suçluya dönüşme olasılığı da artmaktadır (75).

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi ve Adli Tıp Anabilim Dalından dosya arşivinin taraması ve incelenmesi için gerekli izinler alınarak Tıp Fakültesi Etik Kurulu'na başvuruldu. Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Dekanlığı Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 28.02.2024 tarihli izni alınarak gerçekleştirilmiştir (Etik kurul karar no: 2024/145).

3.2. ARAŞTIRMA GRUBU

Adli makamlar tarafından suça sürüklenme iddiası ile ceza sorumluluğu hususunda adli rapor düzenlenmesi talep edilerek Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına gönderilen ve 01.01.2014 – 31.12.2023 tarihleri arasında raporları düzenlenen olgulara ait veriler, Adli Tıp Anabilim Dalının arşivinden ve hastane dosyalarından elde edilerek geriye dönük olarak değerlendirildi.

3.3. ARAŞTIRMANIN YERİ VE ŞEKLİ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalının arşivinden 2014-2023 yılları arasında Türk Ceza Kanunu madde 31 ve 32 kapsamında ceza sorumluluğu değerlendirilmesi amacıyla adli makamlarca gönderilen olguların adli tıbbi kayıtları ve raporları retrospektif olarak incelendi. Olgular ve adli tıbbi kayıtlar ; “cinsiyet, olay tarihli yaş, uyruk, ikamet ettiği il, ikamet ettiği yerleşim birimi, eğitim durumu, okula devam edip etmeme, çalışma durumu, olay yılı, olay ayı, başvuru yılı, rapor talep eden kurum, aile çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, sigara, alkol, madde kullanımı, klinik zeka düzeyi, suç türü, aile yapısı, ailede göç öyküsü, anne ve baba beraberlik durumu, a

ile üyelerinden suç işleyen bireyin bulunup bulunmaması, ceza evinde aile bireyi olup olmaması, bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenme, tekrarlayan suç varlığı, suç öncesi psikiyatri başvurusu, psikiyatrik ilaç kullanımı ve psikiyatrik tanı, ceza sorumluluğu” parametreleri açısından analiz edildi.

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) versiyon 29 programı ile analiz edildi. Vakalara ait bireysel özellikler ve olay özelliklerine ilişkin veriler sayı (n), oran (%), ortalama ve standart sapma değerleri ile tablolarda gösterildi. Vakaların yaş dağılımı verilerinin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile analiz edildi. Kategorik veriler Ki-kare ve Fisher’in kesin testi ile analiz edildi. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.

3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLILIĞI

Araştırmada elde edilen veriler, ilgili adli raporlardan, muayene ve değerlendirme sırasında kaydedilen tıbbi kayıtlardan, varsa rapor talebi sırasında gönderilen adli tahkikat evrakı üzerinden sağlanmıştır. Retrospektif bir araştırma olması nedeniyle olgulara ilişkin değerlendirme dosyalarındaki verilerle sınırlı kalmış olup çocuğun sosyoekonomik durumu, ailedeki suç öyküsünün türü, çocuğun okul başarısı vb. gibi verilere ulaşılamamış olup bazı olguların çalışma parametrelerine ait çeşitli verilerde de eksiklikler bulunmaktadır.

4. BULGULAR

Çalışma kapsamında ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi amacıyla Erciyes Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına gönderilen suça sürüklenen 47 olgu hakkında düzenlenmiş adli raporlar retrospektif olarak incelenmiştir.

Olgularla ilgili düzenlenen raporların yıllara göre dağılımları gösterilmiştir. Çocuk yaş grubunda ceza sorumluluğu ile ilgili rapor talebiyle başvuruların en fazla 2020 (%21,3) yılında, en az 2017 (%2,1), 2016 (%2,1)ve 2015 (%2,1) yıllarında olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Olguların başvuru yıllarına göre dağılımı		
	n	%
2023	6	12,8
2022	7	14,9
2021	9	19,1
2020	10	21,3
2019	6	12,8
2018	3	6,4
2017	1	2,1
2016	1	2,1
2015	1	2,1
2014	3	6,4
Toplam	47	100,0

Tablo 4 içeriğinde olguların ikamet ettiği illere göre dağılımları gösterilmiştir. Olguların %48,9'u (n=23) Kayseri ilinde, %27,7'si (n=13) Nevşehir ilinde, %8,5'i

(n=4) Kahramanmaraş ilinde, %8,5'i (n=4) Kırşehir ilinde, %2,1'er (n=1) kısmının ise Konya, Yozgat ve Sivas illerinde ikamet etmekte olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.Olguların ikamet yerine göre dağılımı		
	n	%
Kayseri	23	48,9
Nevşehir	13	27,7
Kahramanmaraş	4	8,5
Kırşehir	4	8,5
Konya	1	2,1
Yozgat	1	2,1
Sivas	1	2,1

Olayların meydana geldiği yıllara göre dağılımları Tablo 5 içeriğinde gösterilmiştir. Suça sürüklenme olayı en fazla 2022 (n=9, %19) yılında, en az ise 2013 ve 2023 (n=1, %2,1) yıllarında meydana geldiği, olayların en sık eylül ve ekim ayında meydana geldiği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Olguların yıllara göre dağılımı		
	n	%
2023	1	2,1
2022	9	19,2
2021	5	10,6
2020	8	17,0
2019	8	17,0
2018	5	10,6
2017	3	6,4
2016	2	4,3
2015	3	6,4
2014	2	4,3
2013	1	2,1
Toplam	47	100,0

Olguların %31,9'unun (n=15) ailesinde hayatlarının bir döneminde göç öyküsü olduğu, %68,1'inin (n=32) ailesinde göç öyküsü olmadığı saptanmıştır (Tablo 6).

Olguların yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde %78,7'sinin (n=37) 12-14 yaş grubunda, %21,3'ünün (n=10) 15-17 yaş grubunda olduğu, %87,2'sinin (n=41) erkek cinsiyette, %12,8'inin (n=6) kız cinsiyette olduğu saptanmıştır (Tablo 6).

Olguların tekrar suça sürüklenme durumuna göre dağılımları incelendiğinde %46,8 (n=22) çocuğun tekrarlayan suça sürüklenme öyküsünün olduğu, %53,2 (n=25) çocuğun tek suçu olduğu saptanmıştır. Tekrarlayan suç öyküsü olan olguların tekrar olan suçun rapor alınması için başvurulmuş suçla aynı olup olmadığı bilgisine ulaşamamıştır (Tablo 6).

Olguların %55,3'ünün (n=26) halen eğitim ve öğretime devam ettiği, %44,7'sinin (n=21) okula devam etmediği ya da hiç okula gitmediği, %55,3'ünün (n=26) eğitim düzeyi ilköğretim okuyor veya ilköğretimden terk, %38,3'ünün (n=18) eğitim düzeyi orta öğretim okuyor veya orta öğretimden terk olduğu, %6,4'ünün (n=3) hiç okula gitmediği saptanmıştır (Tablo 6).

Olguların çalışma durumuna göre dağılımları incelendiğinde %44,7'sinin (n=21) tam gün ya da belli süre ile bir işte çalıştığı, %55,3'ünün (n=26) herhangi bir işte çalışmadığı görülmüştür (Tablo 6).

Olguların %80,9'unun (n=38) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, %14,9'unun (n=7) Suriye uyruklu, %2,1'inin (n=1) Irak uyruklu, %2,1'inin (n=1) Afganistan uyruklu olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Olguların ailede göç, olay tarihli yaş, cinsiyet, tekrarlayan suç, eğitim durumu, eğitim düzeyi ve çalışma durumuna göre dağılımı			
		n	%
Ailede Göç	Var	15	31,9
	Yok	32	68,1
Olay tarihi yaş grubu	12-14	37	78,7
	15-17	10	21,3
Cinsiyet	Erkek	41	87,2
	Kız	6	12,8
Tekrarlayan Suç	Var	22	46,8
	Yok	25	53,2
Eğitim Durumu	Halen okuyor	26	55,3
	Okumuyor	21	44,7
Eğitim Düzeyi	İlköğretim Okuyor veya Terk	26	55,3
	Ortaöğretim Okuyor veya Terk	18	38,3
	Hiç Okula Gitmemiş	3	6,4
Çalışma Durumu	Var	21	44,7
	Yok	26	55,3
Uyruk	TC	38	80,9
	Suriye	7	14,9
	Irak	1	2,1
	Afganistan	1	2,1

Olguların ailelerinin %8,5'inin (n=4) tek çocuğu, %14,9'unun (n=7) iki çocuğu, %29,8'inin (n=14) üç çocuğu, %17'sinin (n=8) dört çocuğu, %8,5'inin (n=4) beş çocuğu, %4,3'ünün (n=2) altı çocuğu, %4,3'ünün (n=2) sekiz çocuğu, %2,1'inin (n=1) dokuz çocuğu, %6,4'ünün (n=3) on çocuğu olduğu, olguların ailelerinin en fazla %40,4 (n=19) ile dört veya daha fazla çocuk sahibi olduğu saptanmıştır. (Tablo 7).

Suça sürüklenen çocuğun ailede kaçınıcı çocuk olduğuna bakıldığında; en sık %40,4 (n=19) oranı ile ilk çocuk, ikinci sırada ise %25,5 (n=12) oranı ile ikinci çocuk oldukları saptanmıştır (Tablo 7).

Suça sürüklenen çocukların %12,8'inin (n=6) alkol kullanımı, %42,6'sının (20) sigara kullanımı, %2,1'inin (n=1) uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanımı olduğu saptanmıştır (Tablo 8).

Tablo 7. Olguların ailelerindeki çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk olmasına göre dağılımı			
		n	%
Aile Çocuk Sayısı	1	4	8,5
	2	7	14,9
	3	14	29,8
	4	8	17,0
	5	4	8,5
	6	2	4,3
	8	2	4,3
	9	1	2,1
	10	3	6,4
	Ulaşılamadı	2	4,3
Çocuk Sayısı Sınıfı	1	4	8,5
	2	7	14,9
	3	15	31,9
	4 veya daha fazla	19	40,4
	Ulaşılamadı	2	4,3
Kaçınıcı Çocuk	1	19	40,4
	2	12	25,5
	3	5	10,6
	4	2	4,3
	5	2	4,3
	6	1	2,1
	8	1	2,1
	Ulaşılamadı	5	10,6

Tablo 8. Sigara, alkol, madde kullanım oranları			
		n	%
Alkol	+	6	12,8
	-	38	80,9
	Ulaşılamadı	3	6,4
Sigara	+	20	42,6
	-	21	44,7
	Ulaşılamadı	6	12,8
Madde	+	1	2,1
	-	43	91,5
	Ulaşılamadı	3	6,4

Olguların 31,9'unun (n=15) psikiyatri başvuru öyküsü, %23,4'ünün (n=11) psikiyatrik ilaç kullanım öyküsü olduğu, psikiyatri başvurusu olanlara en fazla dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (%46,6 n=7) tanısı olduğu görülmüştür (Tablo 9).

Tablo 9. Olguların psikiyatri başvuru öyküsü, psikiyatrik tanı ve psikiyatrik ilaç kullanım öyküsüne göre dağılımı			
		n	%
Psikiyatri başvuru öyküsü	+	15	31,9
	-	32	68,1
Psikiyatrik tanı	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu	7	46,6
	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, mental retardasyon	1	6,7
	Bipolar bozukluk	1	6,7
	Depresyon	1	6,7
	Ulaşılamadı	5	33,3
Psikiyatrik ilaç kullanım öyküsü	+	11	23,4
	-	36	76,6

12-14 yaş grubu çocukların rapor sonucuna göre dağılımı incelendiğinde %41,7'sinin (n=15) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamadığı ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği, %30,5'inin (n=11) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği, %27,8'inin (n=10) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ama davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği görülmüştür (Tablo 10).

Tablo 10. 12-14 yaş grubu olguların rapor sonuçlarına göre dağılımı		
	n	%
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği	11	30,5
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamadığı ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği	15	41,7
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ama davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği	10	27,8
Toplam	36	100,0

15-17 yaş grubu çocukların rapor sonucuna göre dağılımı incelendiğinde %54,5'inin (n=6) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği, %18,2'sinin (n=2) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ancak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin azaldığı, %18,2'sinin (n=2) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin önemli derecede azaldığı, %9,1'inin (n=1) işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin azaldığı görülmüştür (Tablo 11).

Tablo 11. 15-17 yaş grubu olguların rapor sonuçlarına göre dağılımı		
	n	%
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği	6	54,5
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildiği ancak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin azaldığı	2	18,2
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin azaldığı	1	9,1
İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin önemli derecede azaldığı	2	18,2
Toplam	11	100,0

Olguların sürüklendiği iddia olunan suç türlerine göre dağılımına bakıldığında %42,6 (n=20) ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ilk sırada, %27,7 (n=13) ile malvarlığına karşı suçlar ikinci sırada, %19,1 (n=9) ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar üçüncü sırada, %10,6 (n=5) ile hayata karşı ve hürriyete karşı suçlar ise son sırada olduğu tespit edilmiştir (Tablo 12).

Olguların sürüklenilen fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişme durumu (ceza sorumluluğu) açısından incelendiğinde %36,2'sinin (n=17) ceza sorumluluğunun olduğu, %57,4'ünün (n=27) ceza sorumluluğunun olmadığı, %6,4'ünün (n=3) ceza sorumluluğunun azaldığı tespit edilmiştir (Tablo 12).

Olguların klinik zeka düzeyine göre dağılımları incelendiğinde; %85,1'inin (n=40) normal zeka düzeyinde, %10,6'sının (n=5) sınır zeka düzeyinde, %2,1'inin (n=1) hafif mental retarde olduğu saptanmıştır (Tablo 12).

Rapor talep eden birimler incelendiğinde; %27,7'sinin (n=13) Cumhuriyet Savcılıkları tarafından, %29,8'inin (n=14) ceza mahkemeleri tarafından, %42,6'sının (n=20) polis merkezleri tarafından talep edildiği tespit edilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12. Suç türü, cezai sorumluluk, rapor talep eden kurum, zeka düzeyi			
		n	%
Suç türü	Malvarlığına karşı suç	13	27,7
	Vücut dokunulmazlığına karşı suç	9	19,1
	Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	20	42,6
	Hayata ve hürriyete karşı suç	5	10,6
Cezai sorumluluk	Var	17	36,2
	Yok	27	57,4
	Azaldı	3	6,4
Rapor talep eden kurum	Savcılık	13	27,7
	Mahkeme	14	29,8
	Polis merkezi	20	42,6
Zekâ düzeyi	Normal	40	85,1
	Sınır	5	10,6
	Hafif MR	1	2,1
	Ulaşılamadı	1	2,1

Olguların cinsiyete ve sürüklenilen suç türlerine göre dağılımı Tablo 13’de gösterilmiştir. Tüm suç türlerinde erkek çocuklarının kız çocuklarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek düzeyde suça sürüklendiği, kız çocuklarının malvarlığına karşı suçlara diğer suç türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek oranda sürüklendiği, erkek çocuklarının cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara sürüklenmeleri diğer suç türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p=0,037$).

Tablo 13. Olguların cinsiyete ve sürüklenilen suç türlerine göre dağılımı				
	Cinsiyet		Toplam	p
	Erkek	Kız		
Malvarlığına karşı suç	9	4	13	,037
	22,0%	66,7%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	8	1	9	
	19,5%	16,7%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	20	0	20	
	48,8%	0,0%	42,6%	
Hayata hürriyete karşı suç	4	1	5	
	9,8%	16,7%	10,6%	
Toplam	41	6	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların yaş gruplarına göre sürükledikleri suç türlerine göre dağılımı Tablo 14’de verilmiştir. Yaş grupları ile sürüklenen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Yaş gruplarına göre 12-14 yaş grubu çocukların %29,7’si malvarlığına karşı, %18,9’u vücut dokunulmazlığına karşı, %40,5’i cinsel dokunulmazlığa karşı, %10,8’i hayata ve hürriyete karşı; 15-17 yaş grubu çocukların %20’si malvarlığına karşı, %20’si vücut dokunulmazlığına karşı, %50’si cinsel dokunulmazlığa karşı, %10’u hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürükledikleri tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı saptanmamış olmakla birlikte her iki yaş grubunda da cinsel dokunulmazlığa karşı suçların sürüklenen suç türleri arasında ilk sırada olduğu görülmüştür.

Tablo 14. Olguların yaş grubu ve sürüklenen suç türüne göre dağılımı				
	Yaş grubu		Toplam	p
	12-14	15-17		
Malvarlığına karşı suç	11	2	13	,952
	29,7%	20,0%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	7	2	9	
	18,9%	20,0%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	15	5	20	
	40,5%	50,0%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	4	1	5	
	10,8%	10,0%	10,6%	
Toplam	37	10	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların eğitim durumları ile sürüklenen suç türleri arsında ilişki Tablo 15’de verilmiştir. Okula devam durumu ile sürüklenen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Okula devam eden olguların %15,4’ü malvarlığına karşı, %23,1’i vücut dokunulmazlığına karşı, %46,1’i cinsel dokunulmazlığa karşı, %15,4’ü hayata karşı ve hürriyete karşı; okula devam etmeyen olguların %42,9’u malvarlığına karşı, %14,3’ü vücut dokunulmazlığına karşı, %38,2’si cinsel dokunulmazlığa karşı, %4,7’si hayata karşı ve hürriyete karşı olan suçlara sürüklendiği tespit edilmiştir.

Tablo 15. Olguların eğitim durumu ve suç türüne göre dağılımı				
	Eğitim durumu		Toplam	p
	Okuyor	Okumuyor		
Malvarlığına karşı suç	4	9	13	,187
	15,4%	42,9%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	6	3	9	
	23,1%	14,3%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	12	8	20	
	46,1%	38,2%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	4	1	5	
	15,4%	4,7%	10,6%	
Toplam	26	21	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumu ile sürüklenilen suç türleri arasındaki ilişki Tablo 16'da verilmiştir. Sürüklenilen suç türü ile çalışma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Herhangi bir işte çalışan olguların %38,1'i malvarlığına karşı, %14,3'ü vücut dokunulmazlığına karşı, %42,8'u cinsel dokunulmazlığa karşı, %4,8'i hayata karşı ve hürriyete karşı; çalışmayan olguların % 19,2'si malvarlığına karşı, %23,1'i vücut dokunulmazlığına karşı, %42,3'ü cinsel dokunulmazlığa karşı, % 15,4'ü hayata karşı ve hürriyete karşı olan suçlara sürüklendiği, çalışan ve çalışmayan grup arasında en fazla sürüklenilen suç türü cinsel dokunulmazlığa karşı olan suçlar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 16. Olguların çalışma durumu ve suç türüne göre dağılımı				
	Çalışma durumu		Toplam	p
	Var	Yok		
Malvarlığına karşı suç	8	5	13	,421
	38,1%	19,2%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	3	6	9	
	14,3%	23,1%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	9	11	20	
	42,8%	42,3%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	1	4	5	
	4,8%	15,4%	10,6%	
Toplam	21	26	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların yaşadıkları yerleşim birimi ile sürükledikleri suç türleri arasındaki ilişki Tablo 17’de verilmiştir. Şehir merkezinde yaşayan olguların %35,1’inin (n=13) malvarlığına karşı suçlara, %21,6’sının (n=8) vücut dokunulmazlığına karşı suçlara, %40,5’inin (n=15) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara, %2,7’sinin (n=1) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürüklediği, şehir merkezin dışında yaşayan olguların malvarlığına karşı suçlara hiç sürüklenmediği, %10’unun (n=1) vücut dokunulmazlığına karşı suçlara, %50’sinin (n=5) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara, %40’ının (n=4) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürüklediği görülmüştür. Şehir merkezinde yaşayan olguların malvarlığına karşı olan suçlara sürüklenmeleri şehir merkezi dışında yaşayan olgulara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek saptanmıştır (p=0,003).

Tablo 17. Olguların yaşadığı yerleşim birimi (şehir merkezi ve şehir merkezi dışı) ile suç türüne göre dağılımı				
	Şehir merkezi		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	13	0	13	,003
	35,1%	0,0%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	8	1	9	
	21,6%	10,0%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	15	5	20	
	40,5%	50,0%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	1	4	5	
	2,7%	40,0%	10,6%	
Toplam	37	10	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların aile yapısı ile sürüklenilen suç türleri arasındaki ilişki Tablo 18’de verilmiştir. Olguların aile yapısı ile sürüklenilen suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Parçalanmış aile yapısına sahip olgularda malvarlığına karşı ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara sürüklenme %33,3 ile ilk sırada, %19 ile ikinci sırada vücut dokunulmazlığına karşı suçlara sürüklenme gelmekte olup parçalanmış aile yapısına sahip olmayan olgularda %50 ile ilk sırada

cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara sürüklenme, %23,1 ile malvarlığına karşı suçlara sürüklenme ikinci sırada, %19,2 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlara sürüklenme üçüncü sırada gelmektedir. İki grupta da hayata karşı ve hürriyete karşı suçlar en az sürüklenilen suçlardır.

Tablo 18. Olguların aile yapısı ve sürüklenilen suç türüne göre dağılımı				
	Parçalanmış aile		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	7	6	13	,673
	33,3%	23,1%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	4	5	9	
	19,0%	19,2%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	7	13	20	
	33,3%	50,0%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	3	2	5	
	14,3%	7,7%	10,6%	
Toplam	21	26	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların ailesinde suç öyküsü olup olmaması ile sürüklenilen suç türü arasındaki dağılım Tablo 19'da verilmiştir. Suç türü ve ailede suç öyküsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ailede suç işleyen birey olan olguların %41,6'si ($n=5$) malvarlığına karşı, %16,7'si ($n=2$) vücut dokunulmazlığına karşı suçlara, %25'i ($n=3$) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara, %16,7'si ($n=2$) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara; ailede suç öyküsü olmayan olguların %23,5'i ($n=8$) malvarlığına karşı, %20,6'sı ($n=7$) vücut dokunulmazlığına karşı, %47,1'i ($n=16$) cinsel dokunulmazlığa karşı, %8,8'i ($n=3$) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürüklendiği saptanmıştır.

Tablo 19. Ailede suç öyküsü olması durumunun sürüklenilen suç türüne göre dağılımı				
	Ailede Suç Öyküsü		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	5	8	13	,442
	41,6%	23,5%	28,3%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	2	7	9	
	16,7%	20,6%	19,65%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	3	16	19	
	25,0%	47,1%	41,3%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	2	3	5	
	16,7%	8,8%	10,9%	
Toplam	12	34	46	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların tekrar suça sürüklenme durumu ile sürüklendikleri suç türleri arasındaki ilişki Tablo 20'de verilmiştir. Tekrarlayan suç ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Tekrarlayan suç öyküsü olan 22 olguda sürüklenme sırasına göre %40,9 ($n=9$) ile malvarlığına karşı suçlar, %40,9 ($n=9$) ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, %13,6 ($n=3$) ile vücut dokunulmazlığa karşı suçlar, %4,5 ($n=1$) ile hayata ve hürriyete karşı suçlar saptanmıştır.

Tablo 20. Olguların tekrar suça sürüklenme durumlarının sürüklendikleri suç türlerine göre dağılımı				
	Tekrarlayan Suç		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	9	4	13	,230
	40,9%	16,0%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	3	6	9	
	13,6%	24,0%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	9	11	20	
	40,9%	44,0%	42,6%	
Hayata karşı ve hürriyete karşı suç	1	4	5	
	4,5%	16,0%	10,6%	
Toplam	22	25	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların alkol kullanımı ile sürüklenilen suç türü arasındaki ilişki Tablo 21’de verilmiştir. Alkol kullanımı ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 21. Alkol kullanımının suç türüne göre dağılımı				
	Alkol		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	1	12	13	,705
	16,7%	31,6%	29,5%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	2	7	9	
	33,3%	18,4%	20,5%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	3	14	17	
	50,0%	36,8%	38,6%	
Hayata hürriyete karşı suç	0	5	5	
	0,0%	13,2%	11,4%	
Toplam	6	38	44	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların sigara kullanımı ile sürüklenilen suç türü arasındaki ilişki Tablo 22’de verilmiştir. Sigara kullanımı ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 22. Sigara kullanımının suç türüne göre dağılımı				
	Sigara		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	3	8	11	,263
	15,0%	38,1%	26,8%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	4	4	8	
	20,0%	19,0%	19,5%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	11	6	17	
	55,0%	28,6%	41,5%	
Hayata hürriyete karşı suç	2	3	5	
	10,0%	14,3%	12,2%	
Toplam	20	21	41	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher’in kesin testi				

Olguların bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenme durumu ile sürüklenen suç türleri arasındaki ilişki Tablo 23’de verilmiştir. Olguların %57,4’ü (n=27) tek başına suça sürüklenmiş, %42,6’sı (n=20) bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenmiştir. Bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenen grupta malvarlığına karşı suçlara sürüklenme istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir. Tek başına suça sürüklenen olgularda cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara sürüklenme diğer suç türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,00). Suça sürüklenen çocuk dışında başka failin bulunduğu olgularda suça iştirak eden failin yaşına ve sayısına ilişkin verilere ulaşılamamıştır.

Tablo 23. Olguların bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenme durumlarının sürüklenen suç türüne göre dağılımı				
	Bir veya birden fazla kişiyle suça sürüklenme		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	12	1	13	,000
	60,0%	3,7%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	2	7	9	
	10,0%	25,9%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	5	15	20	
	25,0%	55,6%	42,6%	
Hayata hürriyete karşı suç	1	4	5	
	5,0%	14,8%	10,6%	
Toplam	20	27	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
^b Fisher’in kesin testi				

Olay öncesi psikiyatri başvuru öyküsü olan olgularla sürüklenilen suç türleri arasındaki ilişki Tablo 24’te verilmiştir. Olay öncesi psikiyatri başvuru ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Psikiyatri başvurusu olan grubun % 26,7’si (n=4) malvarlığına karşı suçlara, %20’si (n=3) vücut dokunulmazlığına karşı suçlara, %40’ı (n=6) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara, %13,3’si (n=2) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürüklenmiştir. Psikiyatri başvurusu olmayan grubun % 28,1’i (n=9) malvarlığına karşı suçlara, %18,7’i (n=6)

vücut dokunulmazlığına karşı suçlara, %43,8'i (n=14) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara, %9,4'ü (n=3) hayata karşı ve hürriyete karşı suçlara sürüklenmiştir.

Tablo 24. Olay öncesi psikiyatri başvuru öyküsü ile sürüklenilen suç türünün dağılımı				
	Olay öncesi psikiyatri başvuru öyküsü		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	4	9	13	,999
	26,7%	28,1%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	3	6	9	
	20,0%	18,7%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	6	14	20	
	40,0%	43,8%	42,6%	
Hayata hürriyete karşı suç	2	3	5	
	13,3%	9,4%	10,6%	
Toplam	15	32	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların anne ve baba birliktelik durumu ile sürüklenilen suç türüne göre dağılımı Tablo 25'de verilmiştir. Anne ve babanın birlikte olup olmama durumu ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Anne ve babanın ayrı olduğu grupta %38,9, anne ve baba beraber olan grupta %44,8 ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ilk sırada gelmektedir.

Tablo 25. Olguların anne baba beraberlik durumuna göre sürüklenilen suç türüne dağılımı				
	Anne- baba ayrı		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	4	9	13	,687
	22,2%	31,0%	27,7%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	4	5	9	
	22,2%	17,2%	19,1%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	7	13	20	
	38,9%	44,8%	42,6%	
Hayata hürriyete karşı suç	3	2	5	
	16,7%	6,9%	10,6%	
Toplam	18	29	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

12-14 yaş grubunda ceza sorumluluğu ile sürüklenilen suç türü arasındaki ilişki Tablo 26'de verilmiştir. 12-14 yaş grubunda ceza sorumluluğunun olup olmaması ile suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,005$).

Tablo 26. 12-14 yaş grubu olgularında ceza sorumluluk ile sürüklenilen suç türünün dağılımı				
	Cezai sorumluluk		Toplam	p
	+	-		
Malvarlığına karşı suç	3	8	11	,390
	25,0%	33,3%	30,5%	
Vücut dokunulmazlığına karşı suç	2	4	6	
	16,7%	16,7%	16,7%	
Cinsel dokunulmazlığa karşı suç	7	8	15	
	58,3%	33,3%	41,7%	
Hayata hürriyete karşı suç	0	4	4	
	0,0%	16,7%	11,1%	
Toplam	12	24	36	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Fisher'in kesin testi				

Olguların tekrarlayan suça sürüklenme durumu ile yaşı grubu ilişkisi Tablo 27’de verilmiştir. Tekrarlayan suç olup olmaması ile yaşı grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 27. Olguların tekrar suça sürüklenme ile yaşı grupları arasındaki dağılımı				
	Tekrarlayan Suç		Toplam	p
	+	-		
12-14	17	20	37	,999
	77,3%	80,0%	78,7%	
15-17	5	5	10	
	22,7%	20,0%	21,3%	
Toplam	22	25	47	
	100,0%	100,0%	100,0%	
Ki-kare testi				

5.TARTIŞMA

Çocuk suçluluğu, çocuğun ceza kanunlarınca suç kabul edilen fiili işlemesi olarak tanımlanır. Yıllar içerisinde toplum düzeni ve aile yapısında ki değişimler nedeniyle suça sürüklenen çocuk sayısı katlanarak artmaktadır. Bu nedenle, bu konu, günümüzde giderek önem kazanan ve farklı disiplinlerin üzerinde çalıştığı bir alan haline gelmiştir (9). Çocuk suçluluğunu azaltmaya yönelik çözümlerin üretilmesi çok önemli toplumsal bir görev olmakla birlikte suça sürüklenen çocukların yeniden sağlıklı bir şekilde topluma kazandırılması için geliştirilecek önlem ve politikalar da kritik öneme sahiptir (9, 76).

Bu çalışmaya dahil edilen 47 olgunun %87,2'si (n=41) erkek, %12,8'i (n=6) kız cinsiyettedir. Olguların cinsiyetine ve sürüklenilen suç türüne göre dağılımına bakıldığında tüm suç türlerinde erkek (n=41, %87,2) olguların kız olgulara göre anlamlı derecede yüksek oranda suça sürüklendiği, kız çocuklarının malvarlığına karşı suçlara sürüklenme istatistiklerinin (n=4, %66,7) diğer suç türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,037$).

Gümüştas ve arkadaşları tarafından 121 olgu ile yapılan çalışmada; olguların 80'i suça sürüklenme nedeniyle gelmekte olup bunların % 93,8'i erkek cinsiyettir (77). Akyüz ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada suça sürüklenme iddiası olan 33 olgunun % 93,6'sı (n=31) erkek ve % 6,4'ü (n=2) kız olduğu, Cunningham ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada örneklemin %85,8'i erkek olduğu görülmüştür (78, 79). Türkiye'de ve yurt dışında yapılan birçok çalışmada erkek çocuklarının daha fazla suça sürüklendiği gösterilmiştir (78, 80). Kültürel farklılıkların

cinsiyet üzerine etkisi ve toplumsal beklentilerin cinsiyetler arası suça yönelme sayılarındaki farka etki ettiği söylenebilir (81).

Çalışmada olguların yaş gruplarına göre dağılımını incelediğimizde %78,7'si 12-14 yaş grubunda, %21,3'ü 15-17 yaş grubundadır. Bu çalışmada yaş grubu dağılımı genel literatürle uyumlu bulunmuştur. Çalışmalarda saptanan suça sürüklenen yaş grubu farklılıkları gerçek oranları tam olarak yansıtamamaktadır. TCK'nın ilgili maddesine göre 15-17 yaş grubu çocuklar akıl hastalığı şüphesi veya iddiası olduğu zaman ceza sorumluluğu değerlendirilmesi için gönderilmektedir. Bu da çalışmalarda 12-14 yaş grubu suça sürüklenen çocuk oranının yüksek bulunmasına sebep olmaktadır. Adalet Bakanlığının 2020 yılı verilerine göre, 12-15 yaş aralığında suça sürüklenen çocuk sayısı 65690 olup, bunlardan %90.02'si erkek çocuğu; 15-18 yaş aralığında suça sürüklenen çocuk sayısı 6763 olup, bunlardan %92.60'i erkek çocuğudur olduğu görülmektedir (63).

Adıyaman ilinde 2014 yılında yapılan çalışmada; olguların %97,4'ü 12-15 yaş grubunda, bunların %10'u 12 yaşında, %26,3'ü 13 yaşında, %48,8'i 14 yaşında, %12,5'i 15 yaşında, en çok sürüklenilen suçun %37.5 ile hırsızlık, ikinci sırada %35.1 ile kasten yaralama olduğu görülmüştür (77).

Çalışmada olguların yaş gruplarına göre sürükledikleri suç türlerinin dağılımı incelendiğinde iki parametre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). 12-14 yaş grubu çocukların %40,5'i cinsel dokunulmazlığa karşı, %29,7'si malvarlığına karşı, %18,9'u vücut dokunulmazlığına karşı, %10,8'i hayata ve hürriyete karşı suçlara; 15-17 yaş grubu çocukların %50,0'ı cinsel dokunulmazlığa karşı, %20,0'ı'si malvarlığına karşı, %20,0'ı vücut dokunulmazlığına karşı, %10'u hayata ve hürriyete karşı suçlara sürüklenmiştir. Bu çalışmada yaş grupları arasında fark olmaksızın en çok sürüklenilen suç cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardır. Genel literatürde en sık görülen çocukluk çağı suçu malvarlığına karşı suçlar olduğu görülmüştür.

Cunningham ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada olguların %20,3'ü cinsel suçlara, %79,7'si cinsel dışı suçlara sürüklediği görülmüştür (79) Bilginer ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, en sık sürüklenilen suçun %46,8 (n=72) ile hırsızlık olduğu, bunu sırasıyla %24 (n=37) ile yaralama, %9,7 (n=15) ile mala zarar verme ve %8,4 (n=13) ile çocuk istismarı suçlarının izlediği tespit edilmiştir (82).

Ankarada 2015 yılında yapılan çalışmada; olguların %53'ünün mal varlığına karşı olan suçlara sürüklendiği görülmüştür (83). Kurtuluş ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada; en çok sürüklenildiği iddia edilen suç % 67,2 ile mal varlığına karşı suçlardır ve bunu % 20,4 ile vücut dokunulmazlığına karşı suçlar izlemektedir. Malvarlığına yönelen suçlar arasında hırsızlık ilk sırada yer alırken, vücut dokunulmazlığına karşı suçlarda darp ilk sıradadır (84).

Bu çalışmada olguların %55,3'ünün halen öğrenime devam ettiği görülmüştür. Öğrenime devam etme durumu ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bilginer ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada; olguların %23,3'lük ($n=36$) kısmının okula devam etmediği, %88,4'ünün şehir veya ilçe merkezlerinde yaşadığı, %9,7'sinin ($n=15$) tekrarlayıcı suç davranışı gösterdiği tespit edilmiştir (82).

Beşer ve arkadaşları tarafından tüm olguların ($n=144$) 11-18 yaş grubu arasında olan çocuklarla yapılan bir çalışmada; olguların %79,9'unun erkek olduğu, %59,7'sinin eğitimine devam etmediği tespit edilmiştir (81). Okulu bırakma çocuk suçluluğu açısından risk taşımakta olup problemlili davranışlar gösteren akranları ile daha çok vakit geçirme ve suç gruplarının oluşması çocuk suçluluğunu artmasına sebep olmaktadır (82). Kurtuluş ve arkadaşları yaptığı çalışmada; olguların % 64,9'unun ilköğretime devam ettiği, %13'ünün ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür (84). Işık ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada olguların %79,9'unun eğitime devam ettiği görülmüştür (60).

Bu çalışmada suça sürüklenen olguların %46,8'inin daha önce suça karıştığı, %53,2'sinin ilk suçu olduğu görülmüştür. Suç türü ile tekrar suça sürüklenme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Trabzon'da yapılan bir çalışmada; suça sürüklenen olguların %9,7'sinin mükerrer suça sürüklendiği, bunların tamamının erkek çocuklardan oluştuğu görülmüştür (82).

Literatürde yeniden tutuklanan veya yeniden suça karışanlar üzerinde yapılan araştırmalar genelde erkek cinsiyette olmanın, tekrar suç işlemenin stabil bir ön belirteci olduğunu saptamıştır (75).

1992'de Farrington tarafından yapılan çalışmada, 10-16 yaş dilimi arasında tutuklanmış çocukların yaklaşık olarak % 73'ünün, 17-24 yaş arasında yeniden tutuklandıklarını saptamıştır. Küçük yaşlarda suç işleme, gelecek dönemlerde de suç

işleme olasılığını arttırdığını ortaya koymaktadır (85). Eskişehirde 330 olgunun değerlendirildiği bir çalışmada, olguların 205'inin (% 71,7) ilk suçu olmadığı belirlenmiştir (86). Daha önceden sürüklenen suçun türü, gelecekte tekrar suça sürüklenmede etkili olmaktadır. Tekrar suça sürüklenen olgularda, mükerrer olmayan olgulara kıyasla mala yönelik suçların daha fazla işlendiği görülmektedir (75)

Bu çalışmada olay öncesi psikiyatri başvuru öyküsü ile sürüklenen suç türleri arasındaki ilişki değerlendirildiğinde iki parametre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Psikiyatri başvurusu olan ve olmayan grupta en sık cinsel dokunulmazlığa karşı suça sürüklenilmiştir. Psikiyatri başvurusu olan grupta literatürle uyumlu olarak en sık alınan tanının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olduğu saptanmıştır.

2016 yılında yapılan çalışmada, olguların %84,7'sinin kronik ruhsal bozukluğu olduğu tespit edilmiştir (81). Isparta'da 189 olgu ile yapılan bir çalışmada erkek çocukların kız çocuklara oranla çok daha fazla suça sürüklenmesinin sebeplerinden biri olarak suça sürüklenme riskini önemli derecede artıran dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ve davranım bozukluğu gibi psikiyatrik bozuklukların erkeklerde daha sık rastlanması ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür (60).

Trabzon'da 2020 yılında yapılan bir çalışmada; çocukların %44,8'inin daha önce en az bir kez çocuk psikiyatrisi başvurusunda bulunduğu, bu çocukların 14'ünde dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), 14'ünde zihinsel yetersizlik (ZY), 12'sinde davranım bozukluğu (DB) tanısı saptandığı, çocukların annelerinin %12'sinde, babalarının %7,5'inde ve kardeşlerinin %10,5'inde en az bir psikiyatrik bozukluk olduğu görülmüştür (80).

Akyüz ve arkadaşları tarafından yapılan 33 olguluk çalışmada; olguların %27,3'ünde depresyon, %3'ünde davranım bozukluğu olduğu tespit edilmiştir (78). Silifke ilçesinde adli makamlarca rapor talebiyle başvuran çocukların %2,9'unda geçmişte dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu teşhisi konulmuştur (76).

Bu çalışmada; olguların %85,1'i normal sınırlarda klinik zeka düzeyinde olduğu saptanmıştır. Literatüre bakıldığında zeka düzeyi ile suç işleme arasında ilişki olduğu görülmektedir (76). Zeka düzeyindeki düşüklük, suça sürüklenmenin habercisi olarak görülmekte olup akademik başarı düzeyindeki düşüklük, okula yönelik negatif

tutumlar ve okula devam etmeme, kronik suçluluğun belirtici olarak kabul edilmektedir (75). Ankara’da yapılan bir çalışmada, çocukların %4,2’sinin engelli olduğu, tespit edilen engellilik durumunun çok hafif düzey zeka geriliği olduğu görülmüştür (72).

Mardinde 2016-2017 yılları arasında yapılan çalışmada; suça sürüklenen çocukların %52.9’unun herhangi bir psikiyatrik tanıyı karşılamadığı, tanı konulan grupta en çok alınan tanı dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olduğu, ayrıca çocukların %6,4’ünde zeka geriliği olduğu saptanmıştır (87).

Bu çalışmada olguların 31,9’unda hayatının bir döneminde göç etme öyküsü tespit edilmiştir. Göç öyküsü olan grupta bir işte çalışma oranı daha fazladır, ancak çalışma durumuyla suç türü arasında fark saptanmamıştır. 2016 yılında Ankara’da 165 suça sürüklenen çocuk ile yapılan çalışmada; olguların %23,6’sını göç eden çocukların oluşturduğu saptanmıştır (72). Göç, çocuğu suça iten çok önemli bir faktördür. Uyum sorunları, kendini kanıtlama çabası gibi sorunlar göç sonucu sıklıkla karşılaşılmaktadır. Adana’da 11-15 yaş grubu arasında yapılan çalışmada; olguların %58.3’ünde göç öyküsü olduğu görülmüştür (13).

Bu çalışmada literatürle uyumlu olarak şehir merkezinde yaşayan olgularda malvarlığına karşı olan suçlara sürüklenme, kırsalda yaşayan olgulara göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,003$).

Büyük şehirlerde göç ve gecekondulaşmanın sosyal gruplar arası çatışmalara ve gerilimlere yol açtığı ve ilişkili olarak da çocukların özellikle mala yönelik suça yönelmelerinde artışa sebep olduğu ileri sürülmektedir (70). Literatürde şehirlerde ekonomik eşitsizliğin ve istihdam imkânlarının sınırlı olmasının suç oranlarını yükselttiği, bu suçların daha çok mala karşı olduğu belirtilmektedir (64). Adıyaman ilinde yapılan çalışmada, olguların %97.4’ü şehir merkezlerinde yaşadığı, %63.9’unun eğitimine devam ettiği, %86.1’i nin normal zekada olduğu tespit edilmiştir (77).

Çalışma ile olguların %44,6’sının ailesinin parçalanmış olduğu, parçalanmış aile ile sürüklenilen suç türü ve ailede suç öyküsü ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ankara ilinde 2006 yılında 100 suça karışan çocuk ile yapılan çalışmada olguların 60.2’sinin ailesinin anne ve babasının boşanmış yada aile bireylerinden birinin vefat ettiği saptanmış olup suça yönelen çocukların özellikleri daha detaylı incelendiğinde bu çocukların yetersiz aile

ilişkilerinin olduğu, parçalanmış ailelere sahip oldukları, ailelerinde alkol ve madde kullanan ve sabıkalı bireylerinin olduğu belirlenmiştir (88). Sağlam ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada suça sürüklenen çocuklar içerisinde ailesi ile beraber yaşamayanların suç oranındaki artış, aile ile birlikte olan gruptaki artıştan daha büyük olduğu saptanmıştır (69).

Çalışmada; olguların %36,2'sinin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonucunu algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin geliştiği, ceza sorumluluğunun tam olduğu, %57,4'ünün işlediği fiilin hukuki anlam ve sonucunu algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği, ceza sorumluluğunun olmadığı, %6,4'ünün ise işlediği fiilin hukuki anlam ve sonucunu algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin azaldığı, ceza sorumluluğunun azaldığı görülmüştür. Ceza sorumluluğu azalan grubun tamamı 15-17 yaş grubundadır. Suç türü ve ceza sorumluluğu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Denizli'de 12-15 yaş grubu arasında yapılan bir çalışmada olguların % 93,2'sinde, işlediği iddia edilen suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneği yeterince gelişmiştir (84). Van'da 81 olgu ile yapılan çalışmada; suça sürüklenen çocukların %48,3'ünün işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya işledikleri fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği, %34,5'inin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya işledikleri fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği tespit edilmiştir (89).

6.SONUÇ

Bu çalışma ile erkek çocukların tüm suç türlerine kız çocuklarından daha fazla oranda suça sürüklendiği, erkek çocuklarının cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla sürüklendiği, kız çocuklarının malvarlığına karşı suçlara istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek oranda sürüklendiği,

Olguların büyük çoğunluğunun 12-14 yaş grubunda olduğu, yaş grupları ile sürüklenilen suç türlerinin dağılımında istatistiksel bir fark saptanmadığı, her iki yaş grubunda da cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara en fazla sürüklenildiği, en az hayata ve hürriyete karşı suçlara sürüklenildiği,

Olguların % 55,3'ünün eğitime ettiği, eğitime devam eden ve etmeyen grup arasında sürüklenilen suç türü arasında fark saptanmadığı, okula devam eden grupta en fazla cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar görüldüğü, okula devam etmeyen grupta en fazla malvarlığına karşı suçlar görüldüğü,

Bir işte çalışan grupta en fazla cinsel dokunulmazlığa ve malvarlığına karşı suçlara sürüklenildiği, çalışmayan grupta en fazla cinsel dokunulmazlığa ve vücut dokunulmazlığına karşı suçlara sürüklenildiği,

Şehir merkezinde yaşayan olguların malvarlığına karşı suçlara istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla sürüklendiği, Köy, kasaba ve ilçede yaşayan grupta malvarlığına karşı suça sürüklenme görülmediği,

Aile yapısı ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı ancak parçalanmış aileden gelen çocukların malvarlığına karşı suçlara diğer gruba göre daha fazla sürüklendiği,

Anne baba beraberlik durumu ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel anlamlı fark saptanmadığı, Ailesinde suç öyküsü ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadığı, ailesinde suç öyküsü olan çocukların oransal olarak malvarlığına karşı suçlara daha fazla sürüklendiği,

Olguların tekrar suça sürüklenme durumu ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadığı, Alkol veya sigara kullanımı ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadığı,

Birden fazla kişiyle suç işleme ile sürüklenilen suç türü arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandığı, birden fazla kişiyle suç işleyen grupta malvarlığına karşı suça sürüklenme, tek başına suç işleyen grupta cinsel dokunulmazlığa karşı suça sürüklenme durumunun istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu,

Olay öncesi psikiyatri başvurusu ile sürüklendikleri suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı, Daha önce psikiyatri başvurusu olan grupta en sık alınan tanının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olduğu,

Olguların %85'inin normal zeka düzeyinde olduğu, Ceza sorumluluğu ile sürüklenilen suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı, 12-14 yaş grubundaki çocukların %27,8'inin ceza sorumluluğunun olduğu, 15-17 yaş grubundaki çocukların %54,5'inin ceza sorumluluğunun olduğu saptanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'na göre suça sürüklenen çocukların ceza sorumluluklarına ilişkin rapor düzenlemesi gerekmektedir, bu raporların alanında uzman branş doktorları (adli tıp, çocuk psikiyatri, psikiyatri) tarafından düzenlenmesi, ceza sorumluluğuna ilişkin değerlendirmelerin yapılırken çocuğun çevresiyle bir bütün olarak değerlendirilmesi, yaşı itibarıyla bulunduğu dönemin getirdiği şartların (dürtü kontrolü problemi, muhakeme, karar verme yeteneklerin gelişmemesi) göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Çocuklar, aile ortamında başlamak üzere toplumsal ve evrensel davranış normları, neyin doğru neyin yanlış olduğu, suç teşkil eden fiiller, bu fiiler sonucunda karşılaşılabilecek yaptırımlar konusunda eğitilmelidir. Aile ve okul ortamında bu bilincin

aşılması çocukları kurallara uygun davranma ve suç teşkil eden fiillerden kaçınmaya yöneltecektir.

Sosyal olarak izole olmuş, gerekli toplumsal ve ailesel desteği bulamayan, parçalanmış ailelerden gelen, denetimi yetersiz olan çocuklarda suça yönelme ve suç tekrarı diğer çocuklara göre daha fazla bulunmaktadır. Çocuğun yeniden bir suça sürüklenmemesi için infaz sonrasında da yetkililer tarafından gözlenmesi, eğitime devam etmesinin sağlanması, sağlık, barınma, meslek edinme gibi konularda desteklenmesi, gerekli görüldüğü hallerde psikiyatrik destek almasının sağlanması gerekmektedir.

Çocukların suça sürüklenmesinin azaltılması için özellikle prospektif çalışmaların sayısının artırılması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar suça sürüklenmedeki nedenlerin, risk faktörlerinin, alınacak önlemlerin ve uygulanacak tedbirlerin belirlenmesinde etkili bir alandır. Yapılan çalışmalarla bu faktörlerin ortaya konması sonucunda gerekli mercilerin atacağı adımlar sonucunda suça sürüklenen çocuk sorunu çözüme ulaştıracaktır.

KAYNAKÇA

1. Sözlükleri TDK. Available from: <https://sozluk.gov.tr/>.
2. Kendi İÖ, Bilge Y, Aksoy YM, Tunalı İ. Ankara Üniversitesi Tıp fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına Gönderilen Konvülsiv Bozukluğu Olan Vakalarla Cezai Sorumluluğu Etkileyen Diğer Vakalar Üzerine İstatiksel Olarak Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 1997;46:0-.
3. Demir N, Puse Bayramoğlu E. Adli Olguların Ceza Hukuku Bağlamında Psikiyatrik Değerlendirmesi; Sosyodemografik Özellikler, Klinik Tanılar ve Suç İlişkileri: Retrospektif Bir Çalışma. Batı Karadeniz Tıp Dergisi. 2024;8:185-95.
4. Koparan MR. TCK Genel Hükümler Ceza Sorumluluğunu Kaldıran ve Azaltan Sebepler. TBB dergisi. 2006;64:337-67.
5. UNİCEF. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 2004 [04.10.2024]. Available from: https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf.
6. Ayar D, Öztürk C. Juvenile Delinquency in Post Graduate Studies in Turkey. Journal of Pediatric Research. 2015;2:17-20.
7. Savaşçı Temiz B. Çocuk Ceza Adaleti İlkeleri Çerçevesinde 12-15 Yaş Arası Çocukların Cezai Sorumluluğunun Değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2023;14:244-59.
8. Özar S. Suça Sürüklenen Çocuğun Ceza Ve Güvenlik Tedbiri Sorumluluğu. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. 2023:111-34.
9. Bülbül S, Doğan S. Suça sürüklenen çocukların durumu ve çözüm önerileri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi. 2016;59:31-6.

10. Ercan İ. Ceza hukuku- genel hükümler: On İki Levha Yayıncılık; 2013.
11. Zeybek V. Çocuk Ceza Sorumluluğu. In: Saka NE, editor. Adli Tıp ve Adli Bilimlerde Klinik Uygulamalara Bakış: Akademisyen Kitabevi; 2019. p. 255-64.
12. Young S, Greer B, Church R. Juvenile delinquency, welfare, justice and therapeutic interventions: a global perspective. BJPsych Bulletin. 2017;41:21-9.
13. Bilgin NG, Avcı A, Çekin N, Savran B. Farik-i mümeyyizlik muayenesi için gönderilen çocukların biyopsikososyal özellikleri. Adli Tıp Bülteni. 2001;6:103-10.
14. Cantürk G. Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. Sted Dergisi. 2005;14:31-4.
15. Gürühan C, Yavuz HP. Türk Ceza Kanunu: Adalet Yayınevi; 2023.
16. Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesi Rehberi 2010 [02.10.2024]. Available from: https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/egitimbasvuru_basvuru/cezasorumlulugunun.pdf.
17. Türk Ceza Kanunu 2004 [02.10.2024]. Available from: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf>.
18. Bakıcı S. 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Genel Hükümleri: Adalet Yayınevi; 2008.
19. Yıldız A. Çocuk ve Ergenlerde Nöroanatomik Gelişimin Çocuk Ceza Sorumluluğuna Etkisi Adli Tıp Bülteni. 2018;23:190-200.
20. Yüksel T. Bir Üniversite Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniğinde Değerlendirilen Suça Sürüklenen Çocuklar. Dicle Tıp Dergisi. 2019;46:559-65.
21. Polat H. Çocukların Cezai Sorumluluğu ve Yargılamalarındaki Özellikler Üzerine Bir İnceleme. TBB Dergisi. 2010;23:64-101.
22. Çakmut ÖY. Cinsel şiddet mağduru çocuk kavramı ve Türk Ceza Kanunu'nun çocuğa yönelik cinsel şiddet düzenlemelerine genel bakış. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. 2016;22:35-52.
23. Karadoğan UC. "Çocuk ve Çocukluk" Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. Çocuk ve Medeniyet. 2019;4:195-226.
24. Sağlam M, Aral N. Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları. Çocuk ve Medeniyet. 2016;1:43-56.
25. Öner S. Suça sürüklenen çocuk olmak-yeni neslin suç deneyimleri-: Nobel Yayınevi; 2021.

26. Öktem D, İHTİLAF ÇASOK, ACAR DDYB, et al. Türkiye’de Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi. Algı Tanıtım Basımevi, Ankara; 2012.
27. Cloutier R, Onur B. Ergenlik Psikolojisinde Kuramlar. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES). 2019;27:875-904.
28. Abalı O. Ergenlik dönemi ve ruhsal yaklaşım: Adeda Yayıncılık; 2014.
29. Ernst M, Pine DS, Hardin M. Triadic model of the neurobiology of motivated behavior in adolescence. Psychological Medicine. 2006;36:299-312.
30. Parlaz EA, Tekgül N, Karademirci E, Öngel K. Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. Turkish Family Physician. 2012;3:10-6.
31. Derman O. Ergenlerde Psikososyal Gelişim. Adölesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi. 2008;63:19-21.
32. Çelik G, Tahiroğlu A, Avcı A. Ergenlik Döneminde Beynin Yapısal ve Nörokimyasal Değişimi. Klinik Psikiyatri Dergisi. 2008;11.
33. Dönmezer S. Kriminoloji: Fakülteler Matbaası, İstanbul; 1981.
34. Scott J, Marshall G. A dictionary of sociology: Oxford University Press, USA; 2009.
35. Burkay S. Teorik çerçevede suç. ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar. 2008;2:4.
36. Anayurt Ö. Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları: Seçkin Yayıncılık; 2016.
37. Göktürk N. Suçun Yasal Tanimında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2016;7:407-50.
38. Alacakaptan U. Suçun Unsurları: Sevinç Matbaası; 1975.
39. Karakehya H. Ceza Hukukunda Doğrudan Kast. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2007;15:117-38.
40. Aktaş E, Nalçacı ME. Suç Ve Ekonomi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2022;7:316-40.
41. Özaşçılar M. Şiddet Davranışının Nedenlerini Açıklamada Biyolojik Temelli Kuramların Rolü. Türk Psikoloji Yazıları. 2016;19:16-28.
42. YILDIRIM A. Sosyo-kültürel yapı ve suç olgusu arasındaki ilişki: Malatya ili örneği. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 2014;2014:1-7.
43. İçli TG. Kriminoloji: Seçkin Yayıncılık; 2021.

44. Dündar Ö, Kesbiç C. Malvarlığına Karşı İşlenen Suçların Suç Teorilerine Göre Mekansal Analizi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2020;23:911-36.
45. Kaner S. Suçluluğu Açıklayan Yaklaşımlar. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES). 2019;25:473-96.
46. Sokullu-Akıncı RF. Kriminoloji: Beta Yayıncılık; 2022.
47. Polat O. Çocuk Suçluluğu 2002 [03.10.2024]. Available from: http://www.kriminoloji.com/Cocuk_suclulugu-Oguz_Polat.htm.
48. Bilican Gökkaya V. Suça Sürüklenen Çocuk Ve Aile Faktörü. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2022;46:193-204.
49. Kayma D, Gökler R. Suça Sürüklenen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri ile Suç İlişkisinin İncelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;10:1-10.
50. Şimşek H. Suç Yönetimi Bağlamında Çocuk Suçluluğu, Cezalandırma Sistemi Ve Eğitim. Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi. 2021;2:93-120.
51. Çopur E, Ulutaşdemir N, Balsak H. Çocuk ve suç. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal. 2015:120-4.
52. Kitapçıoğlu Yüksel T. Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Değerlendirme. Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2024;2:69-110.
53. Toprak U. Çocuk Suçluluğunun Karakteristik ve Yapısal Özellikleri. TBB Dergisi. 2011;95:313-30.
54. Adalet İstatistikleri 2023 [03.10.2024]. Available from: https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/22042024115644ADAlet_ist-2023CALISMALARI59.pdf.
55. TÜİK. Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri 2024 [03.10.2024]. Available from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Juvenile-Statistics-Received-Into-Security-Unit-2023-53674>.
56. Swanson JW, Tong G, Easter MM, et al. Gun violence among young adults with a juvenile crime record in North Carolina: Implications for firearm restrictions based on age and risk. Prev Med. 2022;165:107279.
57. Underwood L, Washington A. Mental Illness and Juvenile Offenders. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2016;13:228.
58. Richards K. Trends in Juvenile in Australia. Trends & Issues in Crime and Criminal Justice. 2011.

59. TÜİK. Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri 2021 [03.10.2024]. Available from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202#:~:text=Ceza%20infaz%20kurumuna%202020%20y%C4%B1%C4%B1nda%20258%20bin%20401%20h%C3%BCk%C3%BCml%C3%BC%20girdi&text=Yin e%20ayn%C4%B1%20y%C4%B1%20i%C3%A7inde%20bir,%20C4'%C3%BCn%C3%BC%20erkekler%20olu%C5%9Fturdu.>
60. Işık Ü, Aktepe E, Akyıldız A, Şimşek F, Yıldız A. Bir Üniversite Hastanesinde Değerlendirilen Suça Sürüklenen Çocukların Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri: 2014 – 2018 Verileri. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 2019;26:175-82.
61. Işıқтаç Y. Sosyolojik Açından Çocuk Suçluluğu ve Bir Hukuk Devleti Olan Türkiye'de Devletin Cezalandırma Yetkisini Kullanış Biçimi. Mevzuat Dergisi. 1999;2.
62. Akduman G, Akduman B, Cantürk G. Ergen suçluluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi Orijinal Araştırma. Türk Pediatri Arşivi. 42:156-61.
63. Çabuk G. Çocuk Suçluluğu Bağlamında Çocuğu Suça İten Nedenler. Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi. 2022;3:129-42.
64. Arıkan H. Türkiye’de Çevresel Etmenler, Yoksulluk Ve Çocuk Suçluluğu Haritalama. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2020;10:53-78.
65. Ereş YDDF. Toplumsal Bir Sorun: Suçlu Çocuklar ve Ailenin Önemi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2009;17:88-96.
66. Shader M. Risk factors for delinquency: An overview: US Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile ...; 2001.
67. Tüzün B, Elmas İ, İnce H, Akkay E. Bir Olgu Nedeniyle Farık Ve Mümeyyizlik Kavramının İrdelenmesi. Adli Tıp Bülteni. 1997;2:135-8.
68. Acar G, Demir A, Görmez D, Keser İ. Aile ve çocuk suçluluğu ilişkisi. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal. 2015.
69. Sağlam M, Kıvrak M, Baysal T. Ebeveyn Ayrılığının Çocukların Suça Sürüklenmesi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi. 2017;6:111-20.
70. Korkmaz MN, Erden G. Çocukları suç davranışına yöneltten olası risk faktörleri. Türk Psikoloji Yazıları. 2010;13:76-87.
71. Çoban S. Türkiye'de Risk Altındaki Çocuklar Ve Çocuk Suçluluğu Üzerine Bir Değerlendirme. Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları. 2015.

72. Akbaş GE, Karataş K, Orhan MG. Ankara’da çocuk suçluluğu: Emniyet çocuk şubeye gelen olgular üzerinden bir değerlendirme. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2020;24:137-56.
73. Erkan YDDR, Erdoğan ÖGMY. Göç ve Çocuk Suçluluğu. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2006;9:79-90.
74. Yavuz B, Avcı M. Mükerrer Suçluluk, Davranım Bozukluğu ve Antisosyal Kişilik Bozukluğu’nun Ortak Değişkenleri Üzerine Bir Derleme. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 2020:1-.
75. Kızmaz Z. Mükerrer suçlulukla ilintili değişkenler. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2007;17:227-49.
76. Akdağ B. Bir İlçenin İlk Çocuk Psikiyatristinin Adli Deneyimi: Polikliniğe Yönlendirilen Olguların İncelenmesi. Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi. 2023;0:43-55.
77. Gümüştas F, Yulaf Y, Gökçe S, Sağlam S, Kütük EK. Adıyaman İlinde Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Polikliniğine Yönlendirilen Adli Olguların Bir Yıllık Geriye Dönük İncelenmesi. Cukurova Medical Journal. 2014;39:280-9.
78. Akyüz G, Beyaztaş FY, Kuğu N, Analan E, Doğan O. Suç işledikleri iddiasıyla muayeneye gönderilen çocuk ve ergenlerde sosyodemografik ve klinik özelliklerin değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni. 2000;5:70-5.
79. Cunningham KA, Edyburn KL, Lexcen F. Profiles of juveniles with sex offense charges referred for competence evaluations. Journal of forensic sciences. 2021;66:1829-40.
80. Bilginer Ç, Karadeniz S, Hızarcı S, Yılmaz BC, Kandil S. Suça sürüklenen çocukların adli psikiyatrik değerlendirme ve rapor sonuçları: İki yıllık retrospektif dosya taraması. Klinik Psikiyatri Dergisi. 2021;24:217-27.
81. Karataş S. Suça Sürüklenen Çocuklar ve Suç Mağduru Çocuklara Yönelik Bir Değerlendirme. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2020;12:575-86.
82. Bilginer Ç, Hesapçioğlu St, Kandil S. Bir üniversite hastanesine adli psikiyatrik muayene amacıyla gönderilen çocuk ve ergenlerin değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences. 2012;9:20-7.
83. Ediz A, Türe H. Ankara İlinde Çocuk Suçluluğuna Yönelten Sebeplerin Chaid Analizi İle İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2015;14:0.
84. Kurtuluş A, Salman N, Günbet G, Boz B, Cenger CD, Acar K. Denizli İlinde 12-15 Yaş Arasındaki Suça Sürüklenen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri. Pamukkale Tıp Dergisi. 2009:8-14.

85. Farrington DP. Criminal career research in the United Kingdom. Brit J Criminology. 1992;32:521.
86. Karbeyaz K, Çelikel A, Akkaya H, Balcı Y. Suça Sürüklenen Çocuklarda Maliyet Analizi Örneği: Olgu Sunumu. Osmangazi Tıp Dergisi. 2018;40:107-10.
87. Eyüboğlu M, Eyüboğlu D. Suça sürüklenen çocuklarda psikiyatrik bozukluklar, sosyodemografik özellikler ve risk faktörleri. Klinik Psikiyatri Dergisi. 2018;21:7-14.
88. Gültekin Akduman G. Suça karışan 12-15 yaş grubundaki çocuklarda akran istismarı ve kendilik algısının karşılaştırmalı olarak incelenmesi 2007.
89. Eray Ş, Murat D, Uçar HN. Çocuk psikiyatri polikliniğine adli rapor amacıyla yönlendirilen olguların klinik ve sosyodemografik özelliklerinin değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2018;44:173-7.

TEZ ONAY SAYFASI
T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI'NA

..... ait
..... adlı çalışma, jürimiz
tarafından.....

Anabilim Dalı'nda Tıpta Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih :

İmza ;

Başkan İmza

Üye İmza

Üye İmza